TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d. | Nr. 44 (185) | 1995 m. lapkritis

Paskutiniai rudens vėjo gūsiai

M. Baranausko nuotr.

Laisvojo žodžio fondo Pareiškimas

Lapkričio 17 dienos naktį teroristai susprogdino didžiausio Lietuvos dienraščio "Lietuvos rytas" redakcijos pastatą.

Visuomenės informavimo priemonių atstovai, susivieniję į "Laisvojo žodžio fondą", pareiškia, jog šiandien girdimų įvairių valdžios atstovų bei politinių veikėjų užuojautų, apgailestavimų ir pažadų ginti visuomenės informavimo priemonių teisę į gyvenimą negali laikyti nuoširdžia reakcija į pasibaisėtino įžūlumo teroristinį aktą.

Dar šių metų spalio 13 dieną "Laisvojo žodžio fondas" įspėjo visuomenę ir valdžią apie vis blogėjančią atmosferą demokratijai, verslo ir žodžio laisvei Lietuvoje. Vertindamas šį įspėjimą šalies Vyriausybės vadovas tesugebėjo pabrėžti, jog tai - viso labo "dviejų dienraščių finansinių problemų išraiška". Panašiai valdžios pareigūnų buvo niekinamos visuomenės informavimo priemonių pastabos apie netvarką šalies teisėsaugos sistemoje, korupciją aukščiausiuose valdžios sluoksniuose. Maža to, valdžia politinėmis ir administracinėmis priemonėmis ėmė vis labiau riboti visuomenės informavimo priemonių finansinę nepriklausomybę, toleravo atvirus korumpuotų finansinių grupuočių grasinimus žurnalistams.

Klausantis valdžios pareigūnų ir susikompromitavusių vertelgų vertinimų, Lietuvos piliečiams pastaruoju metu galėjo kilti įspūdis, jog Lietuvos visuomenės informavimo priemonės tapo nusikalstamumo skatinimo, turto prievartavimo, šantažo, šnipinėjimo, bankų žlugimo, korupcijos lopšiu.

Todėl "Laisvojo žodžio fondas" sprogimą "Lietuvos ryto" redakcijoje vertina kaip Lietuvos politinės vadovybės ir korumpuotų finansinių grupuočių išprovokuotą teroristinį aktą.

"Laisvojo žodžio fondas" iš šalies Vyriausybės reikalauja ryžtingų veiksmų, kurie neginčijamai įrodytų, kad Lietuvos Vyriausybė sugeba kontroliuoti padėtį šalyje, taip pat yra pasiruošusi gerbti Lietuvos piliečių teisę gauti ir skleisti informaciją bei visuomenės informavimo priemonių nepriklausomybę. Priešingu atveju "Laisvojo žodžio fondas" konstitucinėmis priemonėmis imsis inicijuoti referendumą dėl pirmalaikių rinkimų.

"Baltijos TV" direktorius G.Songaila Radijo stoties "M-1" direktorius H.Grušnys "Lietuvos aido" vyr.redaktorius S.Šaltenis "Lietuvos ryto" vyr.redaktorius G.Vainauskas "Radiocentro" direktorius G.Babravičius "Respublikos" vyr.redaktorius V.Tomkus "Verslo žinių" vyr.redaktorius R.Barysas

Vyriausybė vėl "sava"!

Seimo nario P.Jakučionio kalba LR Seime 1995m. lapkričio 14d., svarstant nepasitikėjimą A.Šleževičiaus Vyriausybe

Politinių kalinių ir tremtinių frakcija remia 52 Seimo narių pasirašytą, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) inicijuotą pareiškimą dėl nepasitikėjimo A.Šleževičiaus Vyriausybe. Mes balsuosime už tokį nepasitikėjimą, tuo išreikšdami savo neigiamą nuostatą prieš Vyriausybės vykdomą Lietuvai žalingą politiką.

LPKTS politinės veiklos svarbiausias uždavinys yra Lietuvos valstybės stiprinimas ir jos Nepriklausomybės gynimas. O A.Šleževičiaus Vyriausybės veikla daugeliu aspektų silpnina Lietuvos valstybingumą.

Vyriausybės ekonominė, teisinė ir socialinė politika veda į didžiulę gyventojų turtinę diferenciaciją, lydimą gilaus visuomenės skilimo į turtinguosius ir nuskurdintuosius. Tas procesas vykdomas kryptingai, paminant žmonių prigimtinės teisės suvokimą, turto, nuosavybės apsaugos, doros idealų supratimą. Dėl to valdžia, o plačiau mąstant ir valstybė, tampa žmonėms svetima, negerbtina ir net negintina. Tai labai pavojinga.

Vyriausybė visai neremia smulkaus ir vidutinio verslo, kuris yra stabilios visuomenės, tai yra ir valstybės pagrindas.

Vyriausybė savo politikoje aiškiai proteguoja buvusios sovietinės nomenklatūros ir naujųjų turčių mafijinių struktūrų interesus ir ignoruoja kovotojų už Lietuvos laisvę, buvusių partizanų, politinių kalinių ir tremtinių teises, niekina, varo užmarštin šventą, pasiaukojančią jų kovą prieš okupantus. Tokia politika sąmoningai formuoja antivalstybinę nuomonę, kad kovoti ir aukotis dėl Tėvynės laisvės neverta ar bent jau nenaudinga.

Mūsų frakcija pritaria visiems nepasitikėjimo Vyriausybe pareiškimo punktams, nors mano, kad vienas kitas teiginys yra ne visai tiksliai formuluotas. Svarbiausiais kaltinimo teiginiais laikome:

Vyriausybės pasyvumą kovoje prieš korupciją ir organizuotą nusikalstamumą. Yra nemaža Vyriausybės sprendimų, dangstančių arba sudarančių sąlygas valdininkų korupcijai klestėti.

Išlaidi, neūkiška Vyriausybės politiką, kuri per 2,5 metų užtraukė Lietuvai daugiau kaip milijardo JAV dolerių užsienio skolą (ir panašaus dydžio vidaus skolas) ir tas paskolas faktiškai iššvaistė, nes tik menką skolintų lėšų dalį investavo į ūkį, nesukūrė prielaidų toms skoloms grąžinti.

Atskirai reikia pažymėti energetikos ūkio neefektyvumą, kuris "sudegino" pusę užsienio paskolų ir yra svarbi vidaus skolų atsiradimo priežastis.

Vyriausybė savo neveiklumu, nesugebėjimu ar sąmoningai sužlugdė žemės ūkio produkcijos gamintojus, nustatydama labai žemas produktų supirkimo kainas, leisdama apiplėšti kaimą monopoliniams žemės ūkio produkcijos perdirbėjams.

Vyriausybė neatliko ir nepradėjo nė vienos ūkio šakos restruktūrizacijos. Labai griozdiškose ir labai išlaidžiose sveikatos, švietimo, socialinės apsaugos sistemose iki šiol nevykdomos jokios reformos.

Jei Vyriausybės kamienas dar negalutinai supuvęs, tai nepasitikėjimo jai nėra ko labai bijoti. Juk naują Vyriausybę vėl formuos "savas" prezidentas ir "sava" Seimo dauguma. Šiuo atveju opozicija tik suteikia galimybę demokratišku būdu apsivalyti. (Žinoma, mums rūpi ne Vyriausybės prestižas, o tautos reikalai.)

Estijos Vyriausybė su panašiu uždaviniu sėkmingai susidorojo. Kaip pasielgs LDDP, netrukus pamatysime. Ar bėgs į krūmus, ar prie balsavimo urnos? Galbūt ne visi bijos minutę kitą pabūti nesusikibę už skvernų? Tokia baimė turėtų būti ne visų Seimo LDDP frakcijos narių, o tų mafijinių struktūrų, kurios turbūt yra papirkę Vyriausybės narius ir galbūt veikia frakcijos vadovybę.

Kviečiame visus Seimo narius atlikti savo pareigą, dalyvauti balsavime dėl nepasitikėjimo Vyriausybe.

P.S. LDDP frakcija spruko į krūmus, prie balsavimo urnos nėjo, pakluso vadų įsakymui. A.Šleževičiaus vyriausybė išsilaikė. Reikia laukti Seimo rinkimų.

Povilas JAKUČIONIS

"Tremtinį" - kiekvienai politinio kalinio, tremtinio, rezistento šeimai!

Nepamirškite užsiprenumeruoti 1996 metams!

Prenumerata 3 mėn. - 9,36 Lt, 6 mėn. - 18,72 Lt. Indeksas - 67388.

Kviečiame "Tremtinį" prenumeruoti ir užsienio lietuvius. Laikraštį siunčiame oro paštu; pusės metų prenumerata - 30 JAV dolerių.

Dėl "TREMTINIO" platinimo miestuose ir rajonuose prašome kreiptis į redakciją.

Nelikite 1996m. be savo laikraščio!

2,92 8,76 17,52

Mums rašo

Mačiau, kaip degė

"Tremtinyje"(Nr.29) išspausdinta brolių Kundrotų padėka už paminklą partizanams. Sužinojau jų vardus: Antanas Kundrotas ir Vladas Gudavičius. Paminklas iškilo po 45 metų. O aš mačiau, kaip jie degė.

1950m. kovo 3d. vakare grįžau namo į Požerūnų pakalnę. Netoli namų, paplentėje, kareiviai šaudė ir kažką man šūkavo. Šūviai netilo visą vakarą, tratėjo kulkosvaidžiai, sproginėjo granatos. Ant kalno, Knatauskų sodybos pusėje, sužėravo gaisro pašvaistė.

Rytą sužinojome, kas įvyko. Tą dieną pas Knatauskus užsuko du vaikinai (sakė - nepažįstami) ir įsitaisė ant ūkinio pastato aukšto. Popiet sodybą apsupo rusų kareiviai ir stribai. Norėdami paimti gyvus, jie reikalavo pasiduoti, tačiau partizanai narsiai gynėsi. Enkavedistai, norėdami klasta įveikti kovotojus, privertė septyniolikmetę šeimininkų dukrą Danutę lipti pas partizanus ir įkalbėti juos pasiduoti. Mergaitė, kiek palipusi kopėčiomis, sušuko: "Vyrai, rusai paskui mane lipa!" Tada kareiviai sviedė į ją granatą. Pastatą, iš kurio gynėsi partizanai, padegė. Danutę Knatauskaitę nugabeno į Tauragės ligoninę, kur ji mirė. Nepaisydami grasinimų, jos laidotuvėse dalyvavo daug mokyklos mokinių ir aplinkinių gyventojų. Procesija nutįso ne vieną kilometrą.

Po metų mes, keturios Tauragės vidurinės mokyklos dešimtokės, jau važiavome į lagerį. Nors mūsų pasipriešinimas buvo ir beginklis, bet mūsų širdyse jau degė laisvės ir teisybės troškimas. Neužgeso jis ir lagerių sukilimuose, ir prie ginamojo Parlamento laužų. Ačiū jiems - Antanui ir Vladui, Danutei, nors jų vardus tik dabar sužinojome.

Irena MARTINKUTĖ-SMETONIENĖ

Dieve, duok jam linksmą dangų

Lapkričio mėn. "Tremtinio" Nr.42 Algirdas Volungevičius straipsnyje "Elė Radzevičiūtė-Andriuškevičienė" rašo, kad Leipalingio vid. mokyklos kraštotyrininkų muziejuje yra daug politinių kalinių ir tremtinių nuotraukų. Tarp išvardytųjų pavardžių perskaičiau ir savo dėdės, mamos brolio Leono Galinausko pavardę.

Leonas Galinskas su žmona

Labai gaila, bet nuo 1991m., sulaukęs 90 metų, jis jau ilsisi savo tėviškės - Polekėlės (Radviliškio raj.) kapinaitėse, kur palaidoti jo tėveliai, brolis ir kiti artimieji.

Kai kurie mokslininkai bando įrodyti, kad mirusiųjų dvasinė galia pereina į kitą gyvosios gamtos formą. Tuo galima tikėti, galima ir netikėti. O kaip būtų gera, kad dėdės Leono savybės pasiliktų mūsų - gyvųjų tarpe. Jis buvo teisingas, labai darbštus ir nuoširdus žmogus. Jo nesugadino keli karai, lageriai, vėliau - gyvenimas tremtyje.

Kiek prisimenu, dėdė Leonas buvo patekęs į Mordovijos lagerius. Dėl jaunystėje sužalotos rankos jis pateko į invalidų brigadą, todėl į sunkiuosius darbus jo nevarė. Ne taip retai gaudavo iš Lietuvos siuntinukus, kurie labai sutaupė jo jėgas. Po 8-ių įkalinimo metų dėdė nuvažiavo į Irkutsko sr. Alzamajaus raj. Algašo k., kur buvo ištremta jo šeima. Nemiela Sibiro žemė, todėl, vos gavus leidimą, grįžo į tėvynę. Tik Lietuva tokius "fašistus" nesvetingai sutiko... Dėdė Leonas lengviau atsikvėpė, kai jam pavyko "nusipirkti" savo buvusią sodybą. Tuojau jis puolė lopyti kiaurus stogus, ramstyti begriūvančias sienas, tverti naujas tvoras, nes senosios ateivių buvo seniai sukūrentos.

Mes, giminaičiai, su džiaugsmu ten vėliau lankydavomės. Žinojome, kad dėdė visada turi skanaus naminio alaus, dėdienė - grybų, o prie jų ir daugiau naminių skanėstų. Svarbiausia, kad čia visada mus nuoširdžiai sutikdavo, vaišindavo, dar ir į namus "kiškio" pyrago įdėdavo.

Darbštūs mūsų seneliai atgaivino ir sodą, užveisė ten biteles; kiekvienai giminaičių šeimai leido jame pasistatyti po avilį. Kai kuris nusipirkom avilį, keliems - dėdė pats padarė, o dėdienė visus apdalino bičių spiečiais. Taip mes tapome ne tik giminaičiais, bet ir bičiuliais.

Tegul Dievas suteikia dėdei Leonui linksmą Dangų!

Marija RIMKIENĖ

Pasvarstykime kartu

Spalio 14d. Druskininkų 1-oje vidurinėje mokykloje politinius kalinius ir tremtinius į susirinkimą pakvietė M.Galdikas ir iš Vilniaus atvykęs A.Seikalis. Susirinkusiems M.Galdikas pažadėjo išdalyti Politinių kalinių ir tremtinių Vilniaus bendrijos šalpą. Iš karto įteikti bendrijos nario pažymėjimai. Buvo menkinama Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, jos prezidentas B.Gajauskas. A.Seikalis kaltino druskininkiečius neveiklumu artėjant rinkimams, skatino burtis į politinių kalinių, tremtinių visuomeninę bendriją.

Sužinojęs apie tą renginį, nutariau pasidalyti savo pamąstymais dėl tokio Lietuvos žmonių skaldymo.

Dar 1988m. rudenį įkurtas klubas "Tremtinys", vėliau išaugęs į Politinių kalinių ir tremtinių sąjungą, sėkmingai gyvuoja iki šių dienų. Leidžiamas įdomus savaitraštis "Tremtinys". Jau ruošiamas išleisti 16-asis "Laisvės kovų archyvo" tomas. Daug išleista prisiminimų apie tremtį, lagerius, Lietuvos partizanus. Ši organizacija vis tvirtėja. Aišku, buvusiems sovietiniams saugumiečiams tai neparanku, jie ieško būdų, kaip šią organizaciją suniekinti, apšmeižti ir suskaldyti. Atsiranda įvairių naujų organizacijų "kūrėjų", čia talkina įvairūs karjeristai garbėtroškos. Ant šios meškerės užkimba ir ne vienas mūsų bendro likimo žmogus.

Artėjant rinkimams į Seimą, turime vienytis, kitaip mes nelaimėsime, nes šėtoniška bolševikų ideologija sugebėjo mus supriešinti, suskaldyti. Mums reikia balsuoti už asmenis, nesusijusius su korupcija, nesavanaudžius ir netrokštančius garbės ir svetimo turto. Gaila, kad į partijų sąrašus patenka ne vienas senosios nomenklatūros atstovas arba šiaip nesąžiningas žmogus. Manęs rinkėjai dažnai klausdavo, už ką balsuoti, dažnas visai nenorėjo balsuoti, nes partijų sąrašuose matydavo susikompromitavusių asmenų. Balsuoti - kiekvieno piliečio pareiga. Juk mes kuriame laisvą demokratinę valstybę.

Tai tokie mano asmeniški pamąstymai. Kviečiu visus, kuriems rūpi mūsų tautos reikalai, parašyti šiais klausimais į mūsų laikraštį - "Tremtinį". Pasvarstykime kartu.

Antanas ŠIMĖNAS

Spaudos apžvalga

Justinas Paškevičius "Lietuvos aide" rašo, kad "pensijų perskaičiavimas išryškino šio įstatymo klastingumą, apgaulę, amoralumą" ir nurodo penkias priežastis, užprogramavusias žmonių kiršinimą:

"Pirma. Pensijos dabartiniams pensininkams mokamos ne iš valstybės biudžeto, kaip kitos pensijos, o iš atskirai sudaryto pensijų fondo. "Sodra" iš to fondo statosi didingus rūmus (Panevėžyje - beveik kaip Seimo), ji pasitelkia gausius skaičiuotojų būrius, perka brangią aparatūrą toms ubagiškoms pensijoms skaičiuoti.

Antra. Pensijoms apskaičiuoti išgalvota paini ir sukta formulė. Pagal ją vergavimo metai - darbo stažas turi visai mažą įtaką pensijos dydžiui, lemia gautas didelis atlyginimas. Okupacijos metais didelius atlyginimus gaudavo komunizmo pranašai bei įvairiausi kolaborantai.

Trečia. Nuo komunistinės ir fašistinės okupacijų labiausiai nukentėjo kaliniai ir tremtiniai. Jiems šalia "Sodros" pensijos mokamas "bazinės" pensijos (80 litų) dydžio priedas. Tai už kančias. O kandidatų į tas kančias atrinkinėtojams, tai yra buvusiems TSRS VRM įvairaus rango darbuotojams, saugumiečiams už 30 metų aktyvų darbą jau kitas pensijų įstatymas iš valstybės biudžeto atsidėkoja 400-800 litų pensijėlėm. Šie ypatingieji darbuotojai, sulaukę pensinio amžiaus, gauna dar ir "Sodros" pensiją!

Ketvirta. Dabartiniai pensinio amžiaus žmonės tarybiniu laikotarpiu sukūrė daug visuomeninio, t.y. "valdiško", turto. Išaugo miestai, gamyklos, automagistralės, galingos elektrinės, elektrifikuotas ir melioruotas visas kraštas. Visa tai sukurta ne laisvos rinkos sąlygomis, o vergoviniu darbu. Tai visų pensininkų svarus įnašas į laisvąją rinką. Tai mūsų kraitis pasiturinčiai gyventi demokratinėje Lietuvoje.

Iš šio kapitalo turėjo būti skiriamos pensijos vergavusiems socializme!

Prie šio punkto reikia priskirti ir vergavusių kuklių santaupų taupomosiose kasose nusavinimą!

Penkta. Buvusio tarybinio gyvenimo darbo jėga - dabartiniai pensininkai - savo nusiskundimais, protestais ir nepatrauklia išvaizda gadina Jums, jaunieji laisvos rinkos magnatai, nuotaiką. "Už tai atsiprašom" ir primenam, kad būtina už išgrobstytą mūsų kraitį sąžiningai atsiskaityti. Toks turi būti sąžiningas perėjimas iš socialistinės ekonomikos į laisvąją rinką.

Objektyviai įvertinus visus šiuos nenormalumus, būtina tobulinti pensijų įstatymus.

* * *

Prezidentas A.Brazauskas spaudoje paskelbtoje informacijoje kaltinamas gavęs 400 tūkst. JAV dolerių kyšį. Dėl to "Garsas" redakciniame straipsnyje rašo:

"Kaltinimai rimti ir daromi ne anonimo, bet vieno iš pagrindinių mūsų dienraščių ir pasirašyti "Respublikos" vyriausiojo redaktoriaus Vito Tomkaus.

Kaltinimai, pabrėžiame, yra labai rimti, taikomi pačiai valstybės galvai, ir kartojame, ne anonimiški.

Negalime guostis, kad tai Vito Tomkaus asmeninė byla. Be abejo, ji tokia yra. Jo laikraštis yra smarkiai puolamas, o jis ginasi visais turimais ginklais. Tačiau kai kaltinamasis yra valstybės galva, jau vien tuo yra viršijamas privataus bylinėjimosi lygmuo.

Taip pat negalime guostis, kad kaltina "Respublika" - laikraštis, kuris kaltina visus ir visada, ir savo prigimtiniu nenuoseklumu neretai ardo pasitikėjimą juo. Šiuo atveju svarbu ne kaltinimų tikrumas, bet pats faktas, kad įvyko viešas ir konkretus iššūkis valstybės galvai.

"Respublika" paskelbė, kad reikalą ištirs Seimo ekonominių nusikaltimų tyrimo komisija. To nepakaktų net ir tuo atveju, jeigu komisijai nevadovautų liūdnai pagarsėjęs p.Juškus. Gandonešiu apie tariamą pučą visuomenė neturi pagrindo pasitikėti.

Kaltinimų negali vertinti nei vyriausybės, nei LDDP žmonės. Šioje byloje jie yra suinteresuoti. Jeigu tokie asmenys ir nuspręstų, kad kaltinimai netikri, visi šį sprendimą laikytume paprasta draugų paslauga draugui. Pagrindinė problema - pasitikėjimo valstybinėmis institucijomis problema - liktų be sprendimo.

Būtina paskirti nepriklausomą asmenį, kuris bylą tirtų neutralių ir visuomenės pasitikėjimą turinčių žmonių priežiūroje. Būtina, kad paskutinį žodį tartų ne suinteresuotieji LDDP žmonės, bet asmenys, kurių objektyvumu visuomenė neabejotų.

Lietuva, mūsų nuomone, išgyvena gilią valstybinę krizę - gal giliausią nuo 1940 metų. Tai pasitikėjimo krizė. Pasitikėjimo mūsų valstybe ir jos institucijomis. Mūsų nuomone, Lietuvos valstybingumas yra pavojuje. Būtini ryžtingi, pasitikėjimą atstatantys žingsniai. Šis kaltinimas nėra eilinis ir jo nepaisyti negalima.

* * *

Aptardamas interpeliaciją A.Šleževičiaus vyriausybei, "Lietuvos rytas" pastebi:

"Kaip ir buvo galima tikėtis, Seimo opozicijai užvakar nepavyko nokautuoti Ministro Pirmininko A.Šleževičiaus. Nepaisydami įvairių vidaus nesutarimų, LDDP nariai dar kartą pademonstravo aklą gynybą. Jie net nėjo balsuoti. Tačiau galbūt tik taip buvo galima išgelbėti savąją Vyriausybę nuo psichologiškai nemalonaus pralaimėjimo taškais...

Užvakar svarstyta interpeliacija, kaip ir neseniai įvykęs LDDP suvažiavimas, parodė, kad LDDP nariai apsisprendė iki galo ginti savo lyderių vykdomą politiką ir visas jų nuodėmes, nors LDDP "koridorių herojai" iki šiol ir keldavo dėl to triukšmą. Tai rodo, kad ši partija nesirengia pripažinti savo klaidų ir juolab keistis."

Parengė *Petras KATINAS*

Savaitė Lietuvoje

■ Kaip ir reikėjo tikėtis, "monolitinė" LDDP dauguma, sukaustyta komunistinės drausmės, nedalyvavo balsavime dėl interpeliacijos A.Šleževičiaus vyriausybei. A.Šleževičius atmetė visus jam pateiktus kaltinimus ir atvirai tyčiojosi iš opozicijos. Kad Vyriausybė paskendusi nusikaltimuose ir korupcijoje, buvo pateikta per 40 įvairių dokumentų, tačiau Šleževičius į juos net nesiteikė atsakyti. Teisus buvo Nepriklausomybės akto signataras R.Valatka, teigdamas, kad valdančioji partija, siekdama "vienybės", slepia visus korupcijos faktus ir į daugelį opozicijos ir spaudos iškeltų klausimų jokių atsakymų nebus. O tai reiškia, kad korupcija Lietuvoje ir toliau klestės. Įsivėlusių į ją valdžios vyrų Lietuvoje jau yra tiek, kad korupcija ne skiria, o vienija. Todėl teisus buvo partinis bičiulis B.Genzelis, LDDP suvažiavime sakęs, jog LDDP strimgalviais ritasi į autoritarizmą. O Čikagoje leidžiamas "Draugas" rašė, kad "ši Vyriausybė nenuverčiama nei pareiškimais, nei nepasitikėjimo ja procesais, nei demonstracijomis, kad ir pačiomis skandalingiausiomis istorijomis bei demaskavimais. Ji laikinai amžina! Amžina tol, kol išrinktame Seime vienvaldiškai karaliauja LDDP ir kol jos "politinis biuras" čia ar užsienyje nenuspręs tai padaryti".

■ Partijos parankiniai plauna KGB fasadą. Taip būtų galima vadinti valdžios įsakymu vykdomą Lietuvos KGB pastato remontą. Kaip žinoma, jame įrengtas Genocido muziejus. Pastatas "remontuojamas" taip, jog aiškiai matyti stengimasis sunaikinti kruvinosios istorijos pėdsakus. Jau sunaikintos šaudymų ir kankinimų kameros ir kitos unikalios patalpos. Seimo narių grupė, apsilankiusi KGB pastate, padarė išvadą, kad remonto darbai yra vandalizmo aktas ir pastangos sunaikinti sovietinių okupantų ir jų pakalikų kruvinos veiklos pėdsakus. Užtat sovietinė inteligentija mūru stojo už sovietinių skulptūrų išsaugojimą ant Vilniaus Žaliojo tilto. Nėra ko ir norėti iš žmonių, besislepiančių už savo prisitaikėlystės ir baimės.

■ Pasak sostinės Psichoneurologijos ligoninės vyr.gydytojo Raimundo Milašiūno, jausmas, kuris apima išklausius Šleževičiaus, Petkevičiaus, Albertyno ir panašių į juos kalbas, tėra vienas - beviltiškumas. Anot gydytojo, LDDP taip stabilizavo ekonominę padėtį ir pakėlė gerovę, kad žmonės kaip didelės malonės prašo būti paguldomi į psichiatrinę ligoninę. R.Milašiūno teigimu, tokiai "stabilizacijai" tiktų tik vienas pavadinimas - genocidas.

■ Baltarusijos prezidentui A.Lukašenkai pareikalavus paleisti iš Lukiškių kalėjimo 1991m. sausio įvykių organizatorius ir aktyvistus Burokevičių, Jermalavičių ir Kučerovą, to paties paprašė ir Lietuvos Seimo narys žmogaus bei piliečių teisių ir tautybių reikalų komiteto pirmininkas M.Stakvilevičius. Manau, šį kartą Rusijos komunistų organas "Pravda" nemelavo, aprašydamas Stakvilevičiaus lankymąsi pas areštuotąjį Kučerovą. "Pravda" cituoja šio neslepiančio savo bolševikinių pažiūrų "humanisto" žodžius, jog ši trijulė nekelia pavojaus Lietuvos valstybei, o kalėjime jie esą laikomi tik "paprasčiausiai iš keršto".

■ Atrodo, kad Brazausko ir Šleževičiaus Maišiagalos medžioklėje užvirtą putrą dar ilgai teks srėbti visai Lietuvai. Latvijos URM atsakomojoje notoje į Lietuvos protestą dėl latvių ir Vakarų kompanijų sutarties žvalgyti naftą ginčytinoje Baltijos šelfo dalyje sakoma, kad Latvija nepažeidė tarptautinės teisės normų. Ryga taip pat teigia, jog tebelaiko galiojančiais visus susitarimus su Lietuva dėl jūros sienos. Taigi ir prezidentų bei premjerų gegužės viduryje pasirašytą "Maišiagalos memorandumą". Užsienio reikalų ministras P.Gylys neatmetė galimybės kreiptis į Tarptautinį teismą. Tik P.Gylys tyli, kai Šleževičius jau atidavė Lietuvos dujų rinkos monopolį visagaliui Rusijos "Gazprom" koncernui.

■ Nusikaltimų, kaip ir visų kitų dalykų "stabilizacija" pasiekė tokį laipsnį, kad pastatai jau sprogdinami po pačios brangiosios Vyriausybės langais. Išsprogdinus "Lietuvos ryto" dienraščio statomą redakcijos priestatą, ministras pirmininkas A.Šleževičius įsakė vidaus reikalų ministrui kasdien pranešinėti jam apie tyrimo eigą. Vargu ar kas iš to išeis, nes, kaip pamenate, ir Prezidentas panašų įsakymą buvo davęs pranešti jam mafijos šunybes kas savaitę. Deja, neteko girdėti, kad nuo tų raportų kas būtų susektas ar pasodintas. Prezidento spaudos atstovė L.Šabajevaitė, paklausta, kaip Jo Ekscelencija reagavo į sprogimą "Lietuvos ryte", tepasakė, jog Prezidentas ne generalinė prokuratūra, kad domėtųsi tokiais dalykais.

Lietuvos trijų dienraščių bei "Verslo žinių" ir Baltijos TV, Radijo stoties M-1, Radiocentro vadovai paskelbė bendrą pareiškimą, kuriame reikalaujama ryžtingų veiksmų iš Vyriausybės, kurie neginčijamai įrodytų, kad Lietuvos Vyriausybė sugeba kontroliuoti padėtį šalyje.

Sprogimo tyrėjai galėtų pasidomėti, ar atsitiktinai paskutiniuoju metu prieš nepriklausomą spaudą pradėjo atakas visi aukščiausiojo rango valdžios pareigūnai. Pradedant garsiosios EBSW grupės prezidentu G.Petriku ir "Tauro" banko prezidentu G.Konopliovu, baigiant G.Kirkilu, ministru pirmininku A.Šleževičiumi ir net pačiu JO EKSCELENCIJA. Tad ko norėti, jeigu ir pats Vidaus reikalų ministras spalio 9d. spaudos konferencijoje pasakė: "Čia, matyt, yra natūralus reiškinys". Kita vertus, niekam ne paslaptis glaudūs nusikaltimų struktūrų ryšiai su valdžia. Ten ir reikia ieškoti kaltų, o ne kaltinti spaudą, atspindinčią, kas iš tiesų dedasi.

Savaitė pasaulyje

Ir Lenkijoje piramidė

Antrąjį prezidento rinkimų ratą Lenkijoje laimėjo kairiųjų jėgų lyderis, buvęs sporto reikalų ir jaunimo ministras paskutinėje komunistinėje šalies vyriausybėje Aleksandras Kvasnievskis. Jis surinko 51,7 proc. visų dalyvavusių rinkimuose piliečių balsų. Lenkijos Centrinė rinkimų komisija pranešė, kad rinkimuose dalyvavo 68 proc. rinkėjų iš 28 milijonų, turėjusių balsavimo teisę. Dabartinės Lenkijos prezidentas Lechas Valensa pripažino savo pralaimėjimą ir sakė neturėsiąs jokių reikalų su naujuoju komunistu prezidentu ir nesusitiksiąs su juo. "Mums nėra apie ką kalbėti",- pareiškė L.Valensa. Rinkimų išvakarėse Lenkijos laikraštis "Życie Warszawy" įspėjo lenkus, kad, laimėjus rinkimus A.Kvasnievskiui, į valdžią ateis "tūkstančiai raudonųjų šmėklų", o šalis bus apraizgyta "raudonuoju voratinkliu". Tą patį kalbėjo ir žinomas lenkų kilmės JAV politologas profesorius Zbignevas Brzezinskis. Jis sakė, jeigu Lenkijoje bus išrinktas prezidentu komunistas, sumažės Lenkijos galimybės įstoti į NATO. Taigi atsitiko taip, kaip ir kitose pokomunistinėse Rytų Europos valstybėse, kur į valdžią grįžo buvusieji. Šiam pragaištingam procesui pradžią padarė Lietuva. Čekijos komunistai, pasveikinę A.Kvasnievskį, išreiškė viltį, kad netrukus taip atsitiks ir Čekijoje. Sveikinimą atsiuntė ir Rusijos komunistų lyderis Genadijus Ziuganovas. Jis taip pat džiaugėsi Kvasnievskio pergale ir pažymėjo, kad ši pergalė ypač svarbi Rusijos komunistams, artėjant Valstybės Dūmos rinkimams, kuriuos tikisi laimėti raudonieji. Tarp pirmųjų pasiuntusių sveikinimus naujajam Lenkijos vadovui, žinoma, buvo ir Lietuvos prezidentas A.Brazauskas.

Neramios žiemos laukimas

Čečėnijoje tebevyksta smarkūs Rusijos armijos aviacijos antskrydžiai ir artilerijos apšaudymai tų rajonų, kur įsitvirtinę prezidento D.Dudajevo kovotojai. Susišaudymai vyksta ir pačioje sostinėje Grozne bei kituose miestuose. Rusijos oficialioji propaganda atkakliai tvirtina, kad juos apšaudo čečėnų "smogikai" ir neigia apie aviacijos antskrydžius ir artilerijos apšaudymus. Grozne įvyko galingas sprogimas, kai gatvėje, kur važiavo marionetinės Čečėnijos "vyriausybės" vadovas D.Zavgajevas, sprogo galingas įtaisas. D.Zavgajevas nenukentėjo, bet žuvo šeši žmonės. D.Dudajevo vyriausybės atstovas paneigė Rusijos kaltinimus organizavus šį pasikėsinimą ir teigė, kad tai Rusijos specialiųjų tarnybų darbas, norint pakelti D.Zavgajevo autoritetą. Maskva ir vietiniai kolaborantai dabar organizuoja "rinkimus" Čečėnijoje. Dudajevas pareiškė, kad dalyvausiantys šiuose "rinkimuose" bus laikomi čečėnų tautos išdavikais ir su jais bus elgiamasi pagal karo meto įstatymus.

Biudžeto krizė Vašingtone

Respublikonų daugumai priėmus įstatymą, numatantį sumažinti išlaidas ir mokesčius, labai keblioje padėtyje atsidūrė JAV administracija. Prezidentas B.Klintonas dėl to atidėjo net labai svarbią savo kelionę į Japoniją. Dėl įstatymdavių sukeltos krizės JAV vyriausybė formaliai baigė naudoti jai skirtas lėšas. Dėl Kongreso ir Senato veiksmų jau kelios dienos nedirbo beveik milijonas valstybės tarnautojų. Šalies biudžeto krizė gali labai pakenkti JAV politikai užsienyje. Prezidentas B.Klintonas vetavo respublikonų priimtą įstatymą ir dabar Senate norint jį priimti iš naujo reikia ne mažiau kaip dviejų trečdalių balsų. Senatas taip pat nesutiko finansuoti galimo JAV karinio kontingento pasiuntimo į Bosniją. "Tai jau absurdas",- pareiškė Valstybės departamento atstovas.

Vis dėlto Vašingtone pavyko pasiekti kompromisą, nors ne visos problemos išspręstos.

S.Kovaliovas: artėja katastrofa

Žinomas Rusijos žmogaus teisių gynėjas, Dūmos deputatas ir "Rusijos pasirinkimo" frakcijos narys Sergejus Kovaliovas primygtinai ragino Rusijos demokratus nesiskaldyti ir vienytis iškilusio komunizmo pavojaus akivaizdoje. Anot S.Kovaliovo, jeigu taip neatsitiks, tai būsimojoje Valstybės Dūmoje bus du trečdaliai komunistų, kurie bemat pakeis Konstituciją kaip jiems bus naudinga. S.Kovaliovo teigimu, dabartinė padėtis Rusijoje "kvepia katastrofa". Beje, ir ministras pirmininkas V.Černomyrdinas, tik neseniai pareiškęs, kad neblogai sutaria su komunistais, po kelių dienų įspėjo Rusijos rinkėjus, jog komunizmo grįžimas būtų tikra pražūtis.

Susiskaldymas liko

Daugelis tikėjo, kad Izraelio ministro pirmininko I.Rabino nužudymas suvienys visuomenę. Tačiau taip neatsitiko. Apie pusę Izraelio piliečių nepatenkinti taikos derybomis su palestiniečiais ir griežtai jiems nepritaria. Netgi nužudyto I.Rabino našlė Lėja teigė, kad ji mieliau paduotų ranką dar neseniai buvusiam mirtinam Izraelio priešui PIO lyderiui J.Arafatui, negu Izraelio opozicijos vadovui B.Natanjahui. Izraelio policija dar areštavo keletą žmonių dėl I.Rabino nužudymo. Jau beveik aišku, kad Izraelio premjerui nužudyti egzistavo sąmokslas. Areštuota dvidešimtmetė religinio Tel Avivo universiteto studentė, kuri mokėsi kartu su I.Rabino žudiku Igalu Amiru. Policija taip pat areštavo dar du šio universiteto studentus, kurie išniekino I.Rabino kapą. O Š.Peresas skuba sudaryti naują Izraelio vyriausybę. Jis vėl pakartojo, kad suformuos tokią vyriausybę, kuri garantuos taiką su kaimynais ir tarp pačių žydų.

Teroro aktas Pakistane

Šalia Egipto pasiuntinybės pastato Pakistano sostinėje Islamabade išlėkė į orą sprogmenų prikimštas automobilis. Žuvo mažiausiai 30 žmonių, pastatui padaryta didžiulė žala. Manoma, kad tai musulmonų fundamentalistų darbas. Jau dvi tokios organizacijos, kovojančios už Egipto pavertimą Islamo valstybe, prisipažino įvykdžiusios šį teroro aktą. Daugelio pasaulio šalių vadovai pasmerkė naują Egipto teroristų išpuolį.

Paminklinė Prisikėlimo bažnyčia - visos lietuvių tautos dvasinio atgimimo ir vienybės simbolis. Prisidėkime prie jos atstatymo!

Lietuvos žmonės 1934m. pradėjo Kaune statyti Kristaus Prisikėlimo bažnyčią, kaip padėką Viešpačiui Dievui už atgautą po šimtmečio priespaudos laisvę ir nepriklausomybę, mūsų tautos dvasinio atgimimo ir vienybės simbolį. Bažnyčios statybą nutraukė sovietinė okupacija 1940m., kai jau buvo pradėti vidaus įrengimo darbai.

Pokario metais šiame pastate įsikūrė Kauno radijo gamykla. Pritaikant statinį gamybos reikmėms, jis buvo labai sužalotas, o netinkamai eksploatuojant, atsirado pavojus, kad jis gali suirti. Virš Kauno iškilęs suluošintas ir apleistas šventovės bokštas, simbolizuojantis lietuvių tautos laisvės troškimą, tarsi šaukėsi pagalbos...

Kai 1988m. sušvito laisvės viltis, Lietuvos visuomenei reikalaujant, 1990m. pradžioje Aukščiausioji Taryba įpareigojo "Bangos" gamyklą atstatyti pastatą ir sutartais etapais iki 1993 metų pabaigos perduoti jį šios bažnyčios Atstatymo komitetui.

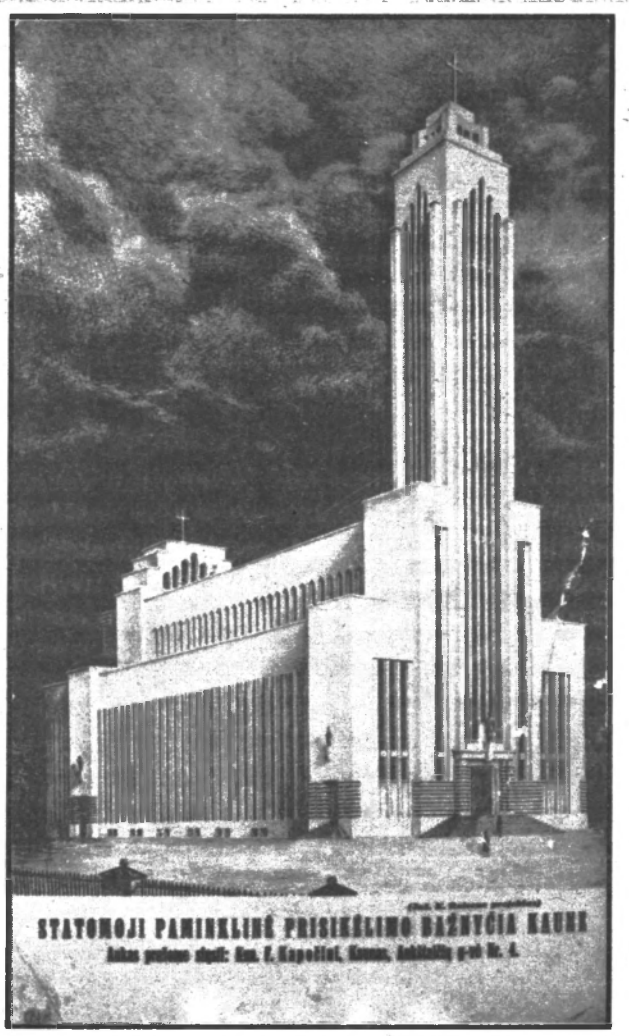

1990m. pradėtus darbus iš pradžių finansavo "Bangos" gamykla, vėliau iš dalies valstybė, bet jau 1993m. antroje pusėje dėl lėšų stygiaus darbai sustojo. Todėl Atstatymo komitetas, matydamas, kad dėl kiaurų stogų, lietaus ir patalpų nesandarumų gali niekais nueiti jau atliktas įdirbis, ryžosi tęsti būtiniausius darbus už visuomenės suaukotas lėšas, kurių užteko tik ligi 1995m. pavasario. O norint atlikti būtiniausius darbus, kad būtų sustabdytas tolimesnis pastato irimas, sutvarkyti šoniniai laiptai ir įrengta Nepriklausomybės koplyčia, kurioje būtų galima aukoti šv.Mišias, reikėtų bent 1,8 mln. Lt.

Atstatymo komitetas 1995m. kovo 14d. raštu kreipėsi į Prezidentą, prašydamas Lietuvos vadovybės paramos, tačiau lėšos 1995 metams nebuvo paskirtos. Taigi iškilo reali grėsmė, kad bus ne tik sustabdyti šventovės atstatymo darbai, bet ir neišsaugota tai, kas jau atstatyta.

Todėl pakartotinai kreipiamės į Lietuvos Prezidentą, Vyriausybę, Seimo narius, savivaldybes, bankus, verslininkus, Pasaulio lietuvių bendrijas ir visus Lietuvos žmones prisidėti, kas kiek galite, kad Paminklinė Prisikėlimo bažnyčia, šis visos Lietuvos žmonių dvasinio atgimimo ir vienybės simbolis, taptų realybe, kuo greičiau pradėtų šviesti palaimos šviesą ir apsaugotų Lietuvą nuo negandų ateityje.

Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios Atstatymo komiteto Lietuvos valstybinio komercinio banko Kauno skyriuje sąskaita Nr.4700440, Valiutinė sąskaita Nr.7000707004, kodas 260101568.

Mieli Lietuvos žmonės, pasitikdami Kristaus atėjimo į mūsų žemę dviejų tūkstančių metų sukaktį, sutelkime jėgas ir ryžtą, atstatykime visos Lietuvos šventovę. Šį garbingą uždavinį pajėgsime atlikti tik visi kartu.

Kiekvieną mėnesio pirmą sekmadienį 12 val. dabartinėje Prisikėlimo bažnyčioje (Aukštaičių g.4) aukojamos šv.Mišios už geradarius ir aukotojus.

Apie vykdomų bažnyčios atstatymo darbų eigą Lietuvos visuomenė pastoviai bus informuojama.

Su viltimi:

Paminklinės Prisikėlimo bažnyčios Atstatymo komiteto pirmininkas kun. Viktoras Brusokas ir dar 34 parašai, tarp jų kun. A.Keinos, kun. R.Grigo, Kauno mero V.Katkevičiaus, 34 Seimo narių (V.Landsbergio, P.Katiliaus, P.Jakučionio, A.Patacko ir kt.)

Mitinguotojo burnoje akylūs profesoriai pastebėjo skanų kąsnį

Ponų profesorių V.Buinevičiaus ir V.Liutkaus reportažas apie 1995 10 24 mitingą skurdžiams ginti ("Lietuvos rytas", 1995 10 25) atitinka visus klasikinius sovietmečio propagandos štampus. Čia ir ideologinio pykčio duoklė apie priešų užmačias, ir gerokai primityvūs nuraminimai, kad jie, pasižymintys geru regėjimu, jau įžiūri šviesą tunelyje, kad visų postkomunistinių šalių lygiai tokia pati lemtis, kad "jeigu lenkai išgyveno ir nemirė badu..." ir pan., nors daug žmonių neišlaikę įtampos ir beteisio pažeminimo žudosi, prasigeria, o mirtys dėl išsekimo ir užleistų ligų vis dažnėja. Todėl negali nepiktinti demagoginiai mulkinimai, kad "mūsų ateitį lemia kiekvieno Lietuvos piliečio asmeninė iniciatyva", "tik darbas išves šalį iš ekonominės "duobės" ir pan. Jeigu kalbėtume apie socializmą sovietine prasme, kurį socializmo profesoriai priskyrė mitinguotojams, tai, priešingai,- mūsų valdžioje jis tebeklęsti tik dar labiau subrandintas, dar labiau korumpuotas. Šiandienos socializmas dar labiau skendi nomenklatūros prabangoje, suaugęs su neregėtai išaugusiais ir parazituojančiais nusikaltėlių klanais.

Negražus melas tvirtinti, kad pensijoms ir skurdžioms algoms didinti yra tik du būdai - įmokų SODRAI didinimas ir užmokesčio didinimas. Didžiuliai rezervai yra sutvarkius nusikalstamą valstybės lėšų švaistymą, neūkiškumą, grobstymą ir t.t. Kieno atlyginimai, profesoriai, taip padidėjo, kad vidutinis užmokestis pakilo net 45 proc.? Nejaugi reikalinga aiškinti, kad tie vidutiniai skaičiai mažai ką šildo. Nejaugi jūs, ponai profesoriai, nebūnate tarp paprastų žmonių? Nejaugi tik mitinguotojai mano, kad dauguma gyventojų skursta? Nejaugi be jūsų aplinką supančios prabangos jau nieko nepastebit? Kaip jums ne gėda pamačius mitinguotojo burnoje skanesnį kąsnį, vilkint geresnį drabužį, pašiepti jį! Ir kaip operatyviai, tartum laikraščio reporteriai, jūs suskubot per kelias valandas pateikti laikraščiui, kurį vakare maketuoja ir pradeda spausdinti, kad apie jūsų matytus skanius kąsnius ryte skaitytojas jau galėtų sužinoti! Peršasi mintis, ar ne iš vakaro rašytas reportažas su geidžiama purvina propagandine akrobatika? Niekaip neįsivaizduoju, kad taip galėtų elgtis profesoriai, gerbiantys šį vardą. Nebent sovietiniai.

Edvardas SKRITULSKAS

Karolis Vaicekauskas

Balalaikos ir šimtasiūlės jubiliejai

Rašytojas Romas Sadauskas straipsnyje "Gimtajame krašte" (Nr.36), rašydamas apie M.K.Čiurlionio jubiliejų, priminė įdomų faktą. Į jį turėtų atkreipti dėmesį mūsų sovietizuota kūrybinė inteligentija, pastaruoju metu suskatusi švęsti įvairius sovietinius jubiliejus. Ryškiausias tokių jubiliejų pavyzdys buvo su didele pompa išpūstas stribus ir kolaborantus šlovinančio filmo "Niekas nenorėjo mirti" 30-mečio minėjimas, pavadintas iš tiesų neblogai: "Nesvarumo būklė". Taigi R.Sadauskas tarsi priminė, jog šitas sovietinių laikų padlaižiavimo periodas, prasidėjęs nuo Giros, Cvirkos, Venclovos laikų, buvo sėkmingai tęsiamas iki šiol. Juk po karo į Lietuvą grįžus bolševikų ordoms, į šį chorą be minėtų LSSR veikėjų įsijungė ir kiti Lietuvos kūrybininkai. Pasak R.Sadausko, dabar gūdoka skaityti, kaip buvo diegiama prievartinė didžiojo M.K.Čiurlionio užmarštis, kai šio menininko vardą, prieš tai nenusikeikus, net ištarti buvo mirtina nuodėmė. Dabar šiurpu skaityti, kaip įvairiausių akcijų progomis M.K.Čiurlionį smerkė meno visuomenės atstovai, minimi visuose sovietiniuose enciklopediniuose leidiniuose. Dabartiniai sovietinių laikų liaupsintojai teisina tokių "kultūrininkų" padlaižiavimą, teigia esą "visi norėjo gyventi". O tie dešimtys tūkstančių geriausių Lietuvos jaunuolių, padėjusių galvas Lietuvos miškuose ar supūdyti Sibiro gulaguose,- nenorėjo? Jeigu taip tęsis, tai ateities forumininkai ir kitokio plauko sovietizuota publika greitai minės ne tik "Niekas nenorėjo mirti", bet ir "Aušros prie Nemuno" ar "Kalvio Ignoto teisybės" jubiliejus.

Kolaboravimo šaknys gilios. Tos tradicijos ypač suvešėjo dabar, kai nežinia per nuo ko "nepriklausomą" televizijos kanalą transliuojamos šleikštulį keliančios vadinamosios "tarybinės kronikos", o vos ne ašaro jantis nuo komunizmo laikų nostalgijos šios laidos režisierius kviečiasi savo laidas komentuoti žymius nesenos praeities veikėjus.

"Liberalai inteligentai", kiekviena proga verkšlendami apie nepriklausomybės "sužlugdytą" Lietuvos kultūrą, nė balso neparodo, kai iš skurdaus valstybės biudžeto finansuojamos valdančiosios oligarchijos vadų bei vadukų užsienio kelionės ir valdžią liaupsinančių knygų leidimas. Neatsirado pinigų leidimui "Mažvydas Vilniuje" ir kitiems, bet buvo dosniai atseikėta lėšų puošniam leidiniui "Lietuvos prezidentai". Šioje knygoje dauguma vietos skiriama A.Brazauskui ir jo buvusiems ir netgi būsimiems darbams šlovinti. A.Smetonai, K.Griniui ir A.Stulginskiui skirta vietos tik dėl akių. Tai aiškus "socialistinio realizmo" produktas. Kitas leidinys - puošniai išleistas "Antihitlerinės koalicijos Lietuvos dalyvių sąrašas". Jau pats leidinio pavadinimas sunkiai suvokiamas. Norėčiau paklausti leidėjų ir užsakytojų, kada Lietuva dalyvavo antihitlerinėje koalicijoje? Ir kaip galėjo iš pasaulio žemėlapių išbraukta valstybė joje dalyvauti? Tačiau drįsčiau rekomenduoti dar likusiems gyviems Lietuvos partizanams ir tremtiniams pasklaidyti šį "antihitlerinės koalicijos narių sąrašą". Jame tikriausiai rasite pažįstamų - tai tie, kurie pokario metais ir 1940-1941m. siautėjo ir trėmė, o dabar vėl didžiuojasi savo "žygdarbiais".

Neseniai Rusijos prezidento B.Jelcino dekretu "Dėl šventinių iškilmių minint rusiško virdulio (samovaro) 250-metį" buvo pompastiškai paminėtas šis "istorinės reikšmės" įvykis. Ta proga vienas Rusijos rašytojas sakė, kad ne pro šalį būtų paminėjus ir balalaikos, šimtasiūlės, kerzinių batų ir kitų sovietinės buities atributų jubiliejus. Mūsų klapčiukai neatsilieka. Juk "Nesvarumo būklės" forume filmas "Niekas nenorėjo mirti" buvo parodytas su didžiuliu rusišku užrašu per visą ekraną: "Skiriame Didžiojo Spalio 50-mečiui", nors kopija buvo lietuviška.

Dieve, atleisk ir pasigailėk! Apsaugok nuo tokių kultūrininkų, kuriems iki šiol kiekvieno partinio sekretoriaus ar instruktoriaus riktelėjimas svarbesnis už garbę, Tėvynę ir elementariausią padorumą.

Žemaitijos Ąžuolui - 95

1900m. lapkričio 19d. Šilalės raj. Pailgočio vienkiemyje, senoje žemaičių bajorų šeimoje gimė Stanislovas Biržiškis. Pirmojo pasaulinio karo audros gimnazistą Stasiuką nubloškė į Voronežą; čia ir tęsė mokslą gimnazijoje. Šios gimnazijos direktorius buvo Pranas Mašiotas, jo pavaduotojas K.Šakenis, mokytojai - Jonas Jablonskis, Zigmas Žemaitis, Juozas Balčikonis ir kiti žinomi Lietuvos žmonės.

1924m. Karaliaučiaus universitete įsigijęs agronomo specialybę, S.Biržiškis dirbo Tauragės apskrities agronomu, 1934m. buvo išrinktas Šilalės valsčiaus viršaičiu ir šiose pareigose dirbo iki lemtingųjų 1940-ųjų vasaros.

Pirmojo bolševikmečio okupacijos metais, vengdamas arešto, slapstėsi. 1941m. grįžo į Šilalės valsčiaus viršaičio pareigas, bet, pamatęs vokiečių veiksmus ir siekius, po poros mėnesių tų pareigų atsisakė ir pradėjo mokytojauti Šilalės gimnazijoje.

1945m. sovietų valdžia Šilalės gimnazijoje mokytojauti nebeleido, todėl išvyko į Rietavą ir ten dirbo Žemės ūkio mokykloje. 1947-1948m. buvo tardomas ir kalinamas Telšių, Klaipėdos, Tauragės kalėjimuose. 1949m. kartu su šeima buvo ištremtas į Irkutsko srities šiaurę - Bodaibo rajoną. Ten dirbo tarybiniame ūkyje.

1957m. grįžo į Lietuvą. Aukštos kvalifikacijos, sąžiningas agronomas sovietiniuose ūkiuose buvo nepageidaujamas - pastovaus darbo negavo. Ne Sibiro šiaurėje, o Lietuvoje, Svirkų sovchoze, buvo persekiojamas už gimtąją kalbą. Reikėjo palikti taip jo širdžiai mielą agronomo darbą, apsigyventi Kaune.

Šiais metais išleista S.Biržiškio eilėraščių knyga "Gyvenimo pagairėse", kur leidyklos žodyje rašoma: "Stanislovas Biržiškis niekada nesvajojo apie poeto šlovę. Eilėraščių sąsiuvinius reikėjo slėpti ir nuo svetimų, ir nuo saviškių - tik tokia kaina buvo perkama kūrybos laisvė. Rašyti tik sau, bet rašyti teisybę. Užtat šiandien šis lyrinis dienoraštis liudija ne vien skaudžias sovietmečio golgotas. Ir juodžiausios priespaudos laikais, pasirodo, galima likti žmogumi, išsaugoti šviesų protą, kūrybines galias ir tvirtą žemaitišką dvasią". Taigi autorius rašė sau, bet eilės liudija tauraus žmogaus jausmus sudėtingo XX amžiaus gyvenimo vingiuose, todėl artimos ir mums.

Vytautas ŠIAUDVYTIS

* * *

S.Biržiškis

Maironiui

Nuliūdęs Trakus tu matei
Sunykusius, kerpe rėdytus,
Išvirtusius mūrus vandens aptaškytus,
Jų garbę prikelti kvietei.

Matei tu pilį apleistą visų,
Galiūnus kapuos užmigdytus,
Jų dvasią išnykus, tikslus sužlugdytus,
Ir laukei palaimos dausų!

Dabar Trakuose lyg svečias esu,
Matau jų griuvėsius išpuoštus,
Jų rūmus prikeltus, vėl džiaugtis paruoštus,
Bet žvelgia juos žvilgsniu sausu.

Nors rūmai prikelti, bet tvyro ne ta
Dvasia, kur anuomet tenai viešpatavo,
Senųjų didvyrių siekimais gyvavo
Plačiai išgarsėjusi mūsų tauta!

Kas gi atsitiko? Ko liūsti gavau?
Prikeltųjų rūmų lietuvis nevaldo,
Jo polėkius, dvasią svečiai tuoj atšaldo
Prijaučiu, Maironi, aš tau!

Trakai, 1961

* * *

Mielą jubiliatą garbingos sukakties proga sveikina ir toirtos sveikatos, giedros nuotaikos linki Irkutsko sr. Bodaibo m. likimo draugai.

* * *

Ar būsime savo krašto šeimininkai?

Naujos įkurtos Lietuvoje organizacijos tikslas bus "spręsti rusų visuomenines, ekonomines ir humanitarines problemas... ginti rusiškai kalbančių piliečių teises ir palaikyti dvasinius ryšius su Rusija".

Tai grėsmingas lietuvių tautai ir Lietuvos respublikai reiškinys, ypač vis tebegirdint, kad Rusijoje visokie ekstremistai yra pasišovę ir toliau puoselėti rusų teritorines įtakos zonas ir vadinamųjų "mažumų teisių" pretekstu su ginklu ginti rusus užsienyje.

Kuriamos organizacijos komitetas spalio 30 dieną posėdžiavo Vilniuje, rusiškai leidžiamo dienraščio "Echo Litvy" patalpose. Dalyvavo apie 30 atstovų. Organizacija vadinsis Lietuvių-rusų seimu. Šis seimas stengsis sujungti visas kitas Lietuvoje šiuo metu veikiančias rusų organizacijas, o jų dabar yra daugiau kaip 30. 1994 metų duomenimis, Lietuvoje gyvena apie 310000 rusų. Jie sudaro 8,5 proc. visų Lietuvos gyventojų. Pradžioje seimas telksis prie "rusų kalbos, kultūros ir istorinių vertybių išlaikymo" Lietuvoje.

Pusę šimtmečio laikę savo okupacijos replėse, rusai ir dabar tebenori Lietuvą laikyti savo naguose. Kokiu būdu šiai organizacijai priklausantys svetimtaučiai gali tarnauti Lietuvos kariuomenėje ar dirbti valdžios aparate, yra nesuprantama.

Atėjo laikas atvirai kalbėti, kad Lietuvos lietuviai taip pat privalo turėti tam tikras Nepriklausomybės atstatymo deklaracijoje ir Konstitucijoje išsakytas teises, ypač žinant ir viešai pripažįstant, kad pusę šimtmečio jie buvo okupuoti, engiami, naikinami. Čia ypač turėtų būti pabrėžiamos teisės tų lietuvių, kurie priešinosi okupantui, kovojo su juo arba buvo okupanto kalinami, tremiami ir visaip terorizuojami. Iš viso nuo 1940m. nelaimių pradžios nukentėjo ar žuvo apie 300000 lietuvių. Būdinga, kad maždaug toks pat rusų kolonistų, geresnio gyvenimo ieškotojų bei jų palikuonių skaičius dabar purto Lietuvos medelį, jį laiko savo sodo nuosavybe.

Kada pagaliau lietuvis Lietuvoje galės būti savo Krašto šeimininku?

Antanas DUNDZILA

JAV

Kur yra ta sovietų technologija?

Sovietų propagandos mašina palyginus sėkmingai bandė įrodyti, kad Sovietų sąjungoje visos šalys politiškai nepriklausomos. Tiesiog neįtikėtina, kad didžiausias aferistinis triukas šio šimtmečio tautų gyvenime dar vis tęsiamas, ir Vakarų šalys nenori matyti (kas dėl naivumo, kas dėl ekonominio išskaičiavimo), kad Maskva be užgrobtų tautų yra tuščias Ali Babos urvas. Be paramos iš JAV ir Vakarų kraštų ji būtų techniškai ir ekonomiškai bejėgė, nežiūrint net į užgrobtus svetimų žemių turtus. A.Sutton, išnagrinėjęs sovietų technologiją, knygoje rašo: "Toks dalykas, kaip sovietų technologija, yra mitas. 90-95proc. tos technologijos atėjo iš Amerikos ir Vakarų. Iš tikrųjų, tai JAV ir Vakarų kraštai pastatė sovietus ant kojų. Tas masinis darbas po tarpusavio bendradarbiavimo ir "prekybos" priedanga tęsėsi 50 metų. JAV išleido daugiau kaip 80 bilijonų dolerių apsiginkluoti nuo priešo, kurį ji pati ir Vakarai sukūrė. JAV buvo naudinga turėti sovietinį priešą. Žinoma, ir Maskvai reikėjo turėti priešą Vakaruose ir JAV, kad galėtų pateisinti milžiniškas "apsigynimo nuo kapitalistų" išlaidas.

Amerika gal todėl ir neskuba padėti pavergtoms tautoms, kad būtų pretekstas turėti priešą (kuris yra jų pačių padarinys).

SSRS turėjo didžiausią visame pasaulyje prekybinį laivyną - 6000 laivų. A.Sutton rašo: "Aš turiu kiekvieno tų laivų specifikacijas. Apie 2/3 tų laivų pastatė ne rusai. Apie 4/5 jų variklių irgi pagaminti užsienyje. Mažiausiai 100 laivų buvo naudojami pervežti ginklus ir visa kita į Hanojų Vietnamo karo metu".

"Gorkio pramonės kompleksas - Fordo ir Austin kompanijų padarinys. Jame buvo gaminami sunkvežimiai, kurie vežė karinę medžiagą į frontą. Tie automobilių fabrikai gamino ir variklius tankams." Amerikiečiai padovanojo sovietams ir KAMAZ kompleksą, plieno liejyklas ir metalo fabrikus. Gal kas dar prisimena "ZIS" gamyklinį rombo formos ženklą - Fordo ženklo kopiją."

"Industrinė galybė" žlugo. JAV ir Vakarams nusibodo žaisti švino kareivėliais ir jie nutraukė paramą. Čia pateiktų argumentų padariniai aiškiai matomi Rusijoje.

Gal kas nors gali parodyti, kur yra etninė Rusija, ir ką ji turi be vergų? Kodėl kai kurie vergai vis dar nori būti vergais? Kodėl jie nori, kad uzurpatorius padalytų jiems duonos kąsnį, kuris yra jų pačių darbo vaisius? Ar neatėjo laikas išmokti valgyti pačių iškeptą duoną ir iš savų rankų?

LPKTS atstovas Australijoje Vytautas MAČYS

Psichologinis seansas ir nauji gogoliniai herojai

N.Gogoliui kurti satyrinius personažus talkino pats tuometinis Rusijos gyvenimas. Tai gerai suprato ir "Nakvišos" TV laidos vedėjas ir savo psichologiniu testu pamėgino paieškoti tokių herojų šiandieninėje Lietuvoje. Ir reikia pasakyti, jam pasisekė. Jis surado du jaunuolius, dezertyravusius iš sovietų armijos, kalintus dar iš esmės dvivaldystėje esančioje Lietuvoje, ir apeliavo į deputatų ir valdininkų nepriklausomybės jausmus - kaip galėjo sėdėti kolonijoje dezertyrai!

Bet kada valstybėje kiekviename žingsnyje netvarka, tyčiojamasi iš paprastų žmonių, jų teisių, o artėja rinkimai, į šį šaukinį labai jautriai sureagavo aukštuomenė. O laidos vedėjas trina delnus ir klausia jaunuolių: "Ar nepaveikė sveikatos keli mėnesiai praleisti kolonijoje?" Jie sakė tapę nervingesni. Kompensacija kaip buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams?- "Juokinga, neleidžia savigarba"... Jau siūlomi tūkstančiai, prilyginimas nukentėjusiems Sausio 13-ąją... Belieka pasiūlyti apdovanoti Vyčio Kryžiais.

Nusikaltimai prieš žmoniškumą, žmonių teises vyko ir tebevyksta (tame tarpe ir neteisėti įkalinimai). Ir tai masinis reiškinys. Su daugeliu, kurie kovojo su negerovėmis, gynė Lietuvos interesus, ir anksčiau, ir dabar susidorojama darbe, morališkai terorizuojami. Prisiminkim atleidžiamus iš darbo lietuvius Vilnijoje, S.Lozoraičio pašalinimą ir kt. Teko ir man asmeniškai patirti daug patyčių, tampomam po teismus, būti darbe nokautuotam. Tačiau atsiprašyti, apginti tų, kurie nukentėjo dirbdami Lietuvai, niekas net negalvoja. Niekas neklausia buvusių politinių kalinių, tremtinių, kurie nepalyginamai sunkesnėmis sąlygomis ir ilgiau patyrė išgyvenimus, ar jų sveikatai neatsiliepė KGB kazematai, speclageriai, gyvuliniai vagonai. Todėl iš dviejų dezertyravusių kareivėlių nederėtų kurti kultą, lyginti (iš esmės aukščiau statyti!) su politiniais kaliniais ar Sausio 13 didvyriais. Iš Žiegždrių ligoninės omonininkai suėmė ir žiauriai sumušė taip pat dezertyravusius. Lietuva buvo irgi formaliai laisva. Tai kodėl niekas nesidomi jais, jų sveikata? Nesunku kurstyti aistras, bet fiziškai ar bus pajėgūs deputatai ir pareigūnai atsiprašinėti visų, kurie patyrė skriaudas laisvoje Lietuvoje? Matyt, reikėtų nubausti, kas iš dirbusių jėgos struktūrose buvo tiesiogiai kalti, vykdydami okupantų tarnybines pareigas, o įkalintus kareivėlius atsiprašyti už skriaudą ir išmokėti kompensacijas kaip ir visiems neteisėtai kalintiems. Išimčių politika nelabai būtų suprasta kitų, patyrusių ir patiriančių valdžios savivalę. O gogolininkams, matyt, reikėtų pakviesti psichologą, bet ne iš "Nakvišos" laidos.

Edvardas SKRITULSKAS

Palanga

Vytautas Opulskis

Jelcino ligos ir šiaip pasilinksminimai

Rusijos prezidentas B.Jelcinas, atrodo, pamažu atsigauna po širdies priepuolio. Jis vis dažniau susitinka su vietiniais politikais, priėmė ir Kazachstano prezidentą N.Nazarbajevą. B.Jelcinas dabar labai susirūpinęs gruodžio 17d. įvyksiančiais Dūmos rinkimais. Jis pareiškė, jog būtina neleisti, kad komunistai, jų satelitai agrarininkai, susijungę su nacionalistais, sudarytų naujosios Dūmos daugumą. Tačiau dabar iš priešrinkiminių politikų kalbų visiškai neaišku, kas yra kas. Visų kalbėtojų tonas gana agresyvus kaimynų atžvilgiu, vis ryškesnis imperijos ilgesys. Rusijos prezidentas nepatvirtino, kad Jelcino liga yra "jo kaip politiko mirtis". Rusijos prezidento rinkimai įvyks 1996m. birželio mėnesį, kaip ir buvo numatyta. Paklaustas, kas gali tapti Rusijos prezidentu, B.Jelcinas nedvejodamas atsakė: "Jis prieš jus". Tuo jis leido suprasti, kad iškels savo kandidatūrą.

Įdomų straipsnį paskelbė Amerikos žurnalas "Newsweek". Čia išvardijamos visos B.Jelcino ligos nuo 1987m. iki šiol.

Piešinys iš žurnalo "Time"

1987m. lapkritis. Tuomet, pašalintas iš Maskvos kompartijos vadų, buvo bemat paguldytas į ligoninę dėl nervinio išsekimo ir skausmų krūtinėje.

1989m. rugsėjis. B.Jelcinas viešai pareiškė, kad nežinomi asmenys, užmetę jam maišą ant galvos, įmetė jį į upę.

1989m. spalis. Kelionėje į JAV keletą kartų buvo pasirodęs gerokai įkaušęs. Apie tai daug rašė pasaulio spauda, bet oficialioji Maskva tuos pranešimus paneigė.

1990m. balandis. Prezidento lėktuvas dėl avarijos buvo priverstas nutūpti Ispanijoje. Tuomet jam buvo atlikta chirurginė operacija, nes buvo pažeisti keli stuburo slanksteliai.

1991m. spalis. Nors oficialiai nebuvo skelbiama, bet manoma, kad netikėtos B.Jelcino dviejų savaičių atostogos buvo priverstinės dėl širdies ligos.

1993m. Kalbėdamas parlamente, prezidentas pradėjo užsikirsti ir painiotis. Opozicijos deputatai iškart prakalbo apie jo nesugebėjimą valdyti valstybę.

1994m. vasaris. NBC televizijos komanija pranešė, kad Jelcinas serga kepenų ciroze.

1994m. rugpjūtis. Viešėdamas Berlyne, ištraukė iš policijos orkestro dirigento rankų lazdelę ir pradėjo diriguoti miniai, pats traukdamas garsiąją "Kalinką".

1995m. vasaris. NVS vadovų susitikime jis buvo aiškiai pasimetęs ir be padėjėjų negalėjo net paeiti.

1995m. balandis. Prezidentas netikėtai buvo dingęs visą savaitę, bet niekas nepaaiškino, kur jis buvo. Tuoj po to išvyko dar dviejų savaičių atostogų.

1995m. liepa. Po širdies smūgio skubiai paguldytas į ligoninę.

Dabar Rusijos prezidento populiarumas smarkiai nukritęs. Apklausų duomenimis jį remia tik 10 proc. rinkėjų. Daugiausia čia kalta sujaukta ekonominė Rusijos padėtis ir karas Čečėnijoje.

Kaip ir anksčiau Gorbačiovas, Jelcinas turi daugiau šalininkų Vakaruose, negu namie. Tačiau vargu ar Bilas (Klintonas) bei Helmutas (Kolis) galės jam daug padėti, jeigu Dūmoje įsitvirtins komunistų ir raudonai rudųjų koalicija.

Vytautas OPULSKIS

KGB dirba išsijuosęs

Federacinė žvalgybos valdyba, iš esmės tas pats nelemtasis KGB, tik kitaip pasivadinęs, paskelbė pareiškimą, kad Lietuva, Latvija ir Estija tapo "Bermudų trikampiu", kur dingsta Rusijos strateginės žaliavos. Netgi vadinantis save demokratišku Maskvos savaitraštis "Moskovskije novosti" paskelbė straipsnį, kuriame rašoma esą tie "nedėkingi pribaltai" ne tik plėšia motušę Rusiją, bet ir prekiauja ginklais. O šovinistinis laikraštis "Zavtra" nusišnekėjo tiek, kad Lietuva perduodanti ginklus Dudajevo kovotojams. Maskvos dienraštis "Moskovskij komsomolec" rašė, kad iš Rusijos galima išgabenti ne tik strategines žaliavas, bet ir tankus, raketas ir ką tiktai nori. Anot to laikraščio, dėl nežmoniškai korumpuotų Rusijos muitininkų veiklos be vargo galima būtų išgabenti net atominį ledlaužį "Leninas", jeigu tik pirkėjų užsienyje atsirastų. Be je, vienas žymus Kauno verslininkas, turintis daug reikalų su kolegomis Rusijoje, teigė, kad mūsų muitinės vado Geržono smagiai imantys muitininkai palyginti su Rusijos muitininkais - tik Dievo avinėliai.

Pastaruoju metu, artėjant rinkimams į Rusijos Valstybės Dūmą, Rusijos spaudoje prasidėjo tiesiog nežabota šmeižto kampanija prieš Baltijos valstybes. Taigi nepaisant mūsų "pragmatiškos" užsienio politikos vadų Paleckio, Brazausko, Gylio ir prie jų prisiplakusio Bobelio nuolatinio lioka jiško linkčiojimo Kremliaus pusėn, tas vis tiek atvirai spjaudo į viską. Visuomenei brukami mūsų LDDP vadų pasiaiškinimai, kad straipsniai Rusijos spaudoje ir atskiri netgi užsienio reikalų ministro A.Kozyrevo antibaltiški pareiškimai neatspindi aficialiosios Maskvos pozicijos, yra tik akių dūmimas. "Kompetentingoji" partija, susikompromitavusi vidaus politikoje, tą patį daro ir užsienio politikos srityje. Todėl tik juoką sukelia K.Bobelio padejavimai, kad Estijos vadovai pareiškė nenorį skęsti kartu su dėdėpistine Lietuvos valdžia. Užtat bičiulis Bobelis gyrėsi visai Lietuvai per valdišką televiziją, kaip smagu medžioti su "grupe draugų". Žinoma, Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas pagal pareigas turėdamas sergėti Lietuvos užsienio politikos vadovus nuo bet kokio dviprasmiškumo, kalba apie malonias medžiokles "grupės draugų" būryje ir girtis apie nušautą mešką Aliaskoje. Arogantiški bičiulio Bobelio pasisakymai Latvijos ir visos latvių tautos atžvilgiu taip pat visiškai neleistini žmogui, vadinančiam save diplomatijos žinovu. Todėl labai reikėtų atkreipti dėmesį į leidinyje "Iš naujausios Lietuvos istorijos" (Kaunas, 1995m.) paskelbtų Lietuvos KGB vadų ataskaitas Maskvos šeimininkams. Čia kalbama ne tik apie Prunskienės, Juozaičio ir kitų įkurtą "Ateities forumą", bet ir apie kažkokį "Daktarą" išeivijoje.

Tačiau tiek to. Turėtų būti aišku: jeigu KGB pradeda kokią nors pjudymo kampaniją, galima laukti pačių netikėčiausių įvykių. Prisiminkime įvykius, pradėjus byrėti bolševikinei imperijai, Vilniuje, Tbilisyje, Baku, Rygoje, Čečėnijoje ir kitur. Braižas nesikeičia - apkaltinimai rusakalbių teisių pažeidimais, ginklų bei narkotikų kontrabanda ir pan. Taigi nuo Gorbačiovo laikų priemonės ir metodai nesikeičia: šantažu ir jėgos gąsdinimais atsiimti prarastas pozicijas ir atkurti ne tik buvusią Sovietų sąjungą, bet ir atgaivinti prieš bolševikinę revoliuciją egzistavusią Rusijos imperiją. Be je, įdomu pasiskaityti paskutiniuoju metu LDDP teoriniame žurnalo "Gairės" (buvusio "Komunisto" įpėdinio) straipsnius. Ten be jokių užuolankų niekinama Lietuvos nepriklausomybė, apraudami partinių funkcionierių apvogti kolchozai.

O į KGB kaltinimus Baltijos valstybėms reikėtų atkreipti didžiausią dėmesį. Prisiminkime, kas dėjosi Rusijos visuomenės informavimo priemonėse prieš rusų kariaunai įsiveržiant į Čečėniją. Visų pirma ji buvo kaltinama prekyba ginklais, narkotikais. Tuo pačiu dabar kaltinamos ir Baltijos šalys. Tuo norima pateisinti Rusijos "teisė" nubausti tokius "teroristų" centrus. Kažkodėl Rusijos saugumiečiai nieko nerašo ir nesako apie tai, kad didžiausi ginklų prekeiviai yra rusų armija. Dabar visas pasaulis žino, kad Čečėnijoje už dėžę degtinės gali nusipirkti kokių tik nori ginklų, netgi tankų.

Karolis VAICEKAUSKAS

Generolas, nenorintis būti prezidentu

JAV įvyko jau tradicine tapusi vadinamoji prezidento rinkimų repeticija. Joje apie 50 proc. balsų surinko dabartinis prezidentas B.Klintonas, o antrąją vietą užėmė Persijos įlankos karo didvyris juodaodis generolas Kolinas Pauelas. Tačiau generolas atsisakė kelti savo kandidatūrą į JAV prezidentus. Kaip tik tą dieną, kai buvo nužudytas Izraelio ministras pirmininkas ir per televiziją kalbėjo gedulo drabužiais vilkinti našlė Lėja, generolo K.Pauelo žmona Alma pareiškė visiškai nenorinti rizikuoti ir papildyti žinomų pasaulio našlių sąrašą. Generolo žmona laikoma pavyzdingiausia šeimos židinio saugotoja, tačiau landūs amerikiečių žurnalistai atrado ir keletą jos silpnybių. Laikraščiai rašė, kad ji dešimt metų gydėsi nuo depresijos.

Generolas K.Pauelas ir jo žmona Alma

Taigi atsisakymą tapti Baltųjų rūmų šeimininku pirmasis pranešė ne pats galimas pretendentas, bet jo žmona, visados besirūpinanti dėl vyro gyvybės. 1968m. tada dar majoras K.Pauelas paliko žmonai užantspauduotą voką. Savotiškame testamente buvo nurodyta jo žūties atveju būti palaidotam Arlingtono nacionalinėse kapinėse šalia ginklo draugų. Alma Pauel teigia, kad apskritai juodaodžiui kandidatui pretenduoti į prezidento postą yra labai pavojinga, nes ji iki šiol bijo baltųjų ekstremistų siautėjimo. Jos tėvas buvo juodaodžių mokyklos direktorius ir neišleisdavęs iš rankų šautuvo. Pasak generolo žmonos, jos vyras kur kas labiau rizikuotų savo gyvybe rinkiminės kampanijos metu, nes aplinkui "daugybė bepročių".

Pats generolas savo atsisakymą balotiruotis į aukščiausią JAV politinį postą pavadino šeimyniniu sprendimu. Kiek anksčiau jis yra sakęs, kad žmonos nuomonės tuo klausimu jis paisysiąs 51 procentu. Matyt, tas vienas procentas ir nulėmė jo galutinį sprendimą. Anglijos laikraštis "The Guardian" teigė, kad Persijos įlankos karo didvyrį ir Vietnamo pragarą praėjusį veteraną išgąsdino ir atvėsino Izraelio premjero I.Rabino žūtis.

Kita vertus, visų Amerikos prezidentų žmonų likimas truputėlį pavojingas. Jau minėtas laikraštis primena prezidento Džono Kenedžio žmoną ir jo motiną, vieną po kito palaidojusias du brolius Kenedžius, kritusius nuo žudikų rankų. Buvo pasikėsinta net į nieko per daug nenuveikusio prezidento Fordo gyvybę. Valdingoji Nensi Reigan taip pat daug išgyveno prie savo sužeisto vyro Ronaldo Reigano lovos. Teigiama, kad net dabartinio prezidento B.Klintono žmona Hilari baiminasi teroristų.

Nėra tik abejonės, kad, generolui atsisakius kandidatuoti į galingiausios pasaulio valstybės prezidentus, kandidatų į Baltuosius rūmus atsiras. Ne visos politikų žmonos turi tokią įtaką šeimoje kaip Alma Pauel ir ne visos dreba dėl savo vyrų politinių sprendimų. Tuo labiau kad pirmosios Amerikos ledi įvaizdis labai jau viliojantis.

Tačiau labiausiai apsidžiaugė generolo K.Pauelo pasitraukimu dabartinis prezidentas B.Klintonas. Baltieji rūmai tylomis su palengvėjimu atšventė Pauelo pasitraukimą. Demokratai puikiai suvokė, kad generolas buvo stipriausias respublikonų koziris. Kas dabar bus respublikonų kandidatas po Pauelo pasitraukimo, visai neaišku. 1996m. lapkričio rinkimuose mesti pirštinę Klintonui pasirengęs Teksaso senatorius Filas Gremas, Atstovų rūmų pirmininkas Niutas Gingričas ir senatorius Bobas Doulas.

Emilijos golgotos

Lietuvos kaime duona nebuvo lengva - žmonės triūsė nuo aušros iki sutemų. Žemė neapvildavo, už triūsą gausiai atlygindavo.

1939m. rudenį Rokiškio apskr. Juodupės valsč. Skriveliškių k., prie pat Latvijos sienos, šeimą sukūrė Pranas Orlanas ir Emilija Lapašinskaitė. Orlanas turėjo 8, Emilija prijungė 17 savo hektarų ir abu kibo į darbą. Šeima pagausėjo- 1940m. gimė Onutė, po metų- Mildutė, 1944m.- Birutė.

1944m. netoli jų dviem savaitėms sustojo frontas. Vokiečiai apkasams ir įtvirtinimams išpjovė dalį jų miško, paėmė visas lentas. Traukdamiesi atėmė grūdus, išvarė beveik visus gyvulius. Frontui slenkant, Pranas su broliu slapstėsi bunkeryje, o moterys slėpdavosi griovyje.

Ramaus gyvenimo nebuvo. Užėjus rusams, jauni vyrai slėpėsi nuo mobilizacijos, o su jais ir Pranas: pradžioje slėptuvėje namie, po to išėjo į mišką. Nebuvo kada imti žagrę, dalgį- ankos laikė ginklą. Stribai ir komunistai nerimo. Vieną dieną atvažiavo stribai, surinko visus drabužius, susidėjo į vežimą, paėmė karvę su telyčia, visą mėsą, kiek rado, ir išsivežė. Pranas vėliau pasakojo Emilijai matęs keliu važiuojantį pakrautą vežimą, bet nepagalvojęs, kad tai jo turtą veža.

Paskelbus amnestiją, kai kurie partizanai pasidavė. Stribai suėmė Emiliją. Maži vaikai namie liko vieni. Pranas nuėjo į Juodupę pas stribus, atidavė šautuvą. Šie Emiliją paleido. Paleido ir jį- eik namo ir būk ramus. Pranas dvi savaites dirbo statybose Juodupėje, o vakarais namie. Viskas krito iš rankų. Po dviejų savaičių vidurnaktį atėjo trys stribai. Įėję į vidų, smogė Pranui į veidą, ilgai mušė ir spardė. Išvedę į lauką, paguldė ant žemės ir šaudė aplink jį iš automatų. Pailsę mušti ir tyčiotis, atgaivino, liepė eiti kartu su jais į Juodupę. Emilija išbėgo pas brolį. Sumuštas Pranas nepajėgė eiti, tada stribai nuvedė jį pas Gaidį. Šis vėliau pasakojo Emilijai: "Visai nusilpusį Praną stribai atitempė apie antrą valandą nakties. Sumuštą, kruviną numetė ant grindų ir vėl ėmė mušti. Pranas negalėjo pasikelti- paslikas gulėjo ant grindų. Kitą dieną stribai ištempė jį laukan. Ant grindų liko klanas kraujo". Emilija nubėgo į Juodupę ieškoti Prano. Ten sutiko savo draugę Anelę Skruodytę, kuri pasakė, kad matė už tilto keliu atvedant visą kruviną Praną. Ji patarė Emilijai slėptis, nes gali ją paimti kartu. Emilija patarimo paklausė. Kad nesutiktų ateinančių keliu stribų, tekina leidosi aplinkiniais keliais. Namo grįžo tik vakare.

Orlaną iš Juodupės išvežė į Rokiškį. Ten vieną kartą pavyko perduoti jam maisto. Nunešus antrą sykį, pasakė, kad Orlano ten nėra, ir maisto nepriėmė. Iš žmonių sužinojo, kad visus suimtuosius- apie dvidešimt žmonių- išvežė į mišką ir ten sušaudė. Kur ir kada tai įvyko, Emilija nežino iki šiol.

1978m. Emilija gavo dokumentą, kuriame buvo parašyta: "Orlanas Pranas, Prano, 31 metų amžiaus, mirė nuo širdies smūgio 1946m. rugsėjo 15d. Mirtis užregistruota 1947m. rugsėjo 26d." Lygiai po metų!

Tuo Orlanų tragedija nesibaigė. 1947m. gruodžio 29d. švintant atvažiavo stribai ir du civiliai, liepė skubiai ruoštis. Pranešė, kad Emiliją išveža į Sibirą. Emilija griebė mažytį Jonuką iš lopšio, susuko į paklodę, priglaudė prie savęs. Dukros, apspitusios motiną, glaudėsi prie jos. Taip visi ir nuėjo prie vežimo. Stribai vis ragino, skubino. Emilija nesusivokė, kas vyksta, atsigavo tik Tomske. Visa kelionė buvo lyg sapne, vis netikėjo, kad tai realybė. Ji ir dabar neatsimena kelionės iki Sibiro- kas maitino vaikus, kas juos globojo. Pati Emilija visą kelią- 20 dienų- nieko nevalgė, tik gėrė vandenį. Atsimena tik, kad Rokiškyje juos susodino į vagonus. Su mažais vaikais ji buvo viena. Suguldydavo juos ant pagalvių, jomis ir užklodavo.

Emilija Lapašinskaitė-Orlanienė. 1979m.

Pranas Orlanas. Apie 1938m.

Ona Orlanaitė. 1979m.

Birutė Orlanaitė-Dubrovska. 1979m.

Ešelonas sustojo Tomske. Ten visus išvežiojo mašinomis. Emilija su vaikais pateko į Kurlėką, 30km nuo Tomsko. Vietiniai gyventojai- vien tremtiniai. Pagrindinis darbas- miško kirtimas. Anksčiau atvežtieji jau turėjo savo namus, daržus. Senbuviai naujokus priėmė svetingai, padėjo kuo galėjo. Kadangi Emilija buvo su mažais vaikais, į mišką jos nevarė. Jai teko pjauti malkas, degti plytas. Nugriovus baraką, ji apsigyveno žeminėje.

Dar traukinyje Mildutė peršalo ir netrukus mirė. Drėgnoje žeminėje plaučių uždegimu susirgo Jonukas. Gydytojų nebuvo, savos priemonės negelbėjo. Mirė ir Jonukas. Nebuvo kada prižiūrėti vaikų- reikėjo uždirbti duoną. Dieną dirbusi plytinėje, vakarais eidavo pas žmones. Skalbdavo baltinius, daržus ravėdavo, bulves apkaupdavo. Vasarą uogaudavo. Vietiniai rusai stebėjosi- kaip ji visur suspėja, iš kur tiek jėgų. Lietuvės darbo nevengė- tai ir padėjo joms ištverti.

Paaugusi Onutė prižiūrėdavo svetimus vaikus, gaudavo pavalgyti. Šeimos, kuriose buvo vyrų, pasistatė namus, prasigyveno. Emilija tikėjo, kad kančios baigsis, grįš į savo namus, susitiks su Pranu. Tikėjimas padėjo ištverti svetimoje žemėje. 1957m. rudenį Emilija su Onute ir Birute sugrįžo į Tėvynę. Mildutė ir Jonukas liko gulėti šaltoje Sibiro žemėje.

Bet vargai nesibaigė. Namai buvo sugriauti, viskas išdraskyta. Iš žmonių sužinojo, kad Pranas tikrai sušaudytas. Gyventi nebuvo kur, tad glaudėsi pas gimines, po to išvažiavo į Latviją. Latvių žemėje taip pat pyragai nelaukė. Bet čia bent niekas nepersekiojo, įsikurti padėjo pažįstami lietuviai. Darbšti šeima atsistojo ant kojų. Birutė baigė mokslus. Abi dukterys sukūrė šeimas, kartu su žilagalve Emilija gyvena Rygoje. Praėjusiais metais ji šventė 90 metų jubiliejų. Žaizdos užsitraukė, bet neužgijo. Atsiveria jos- ir nurieda ašara skruostu. Kas atsakys už sugriautus gyvenimus?

Emilijos ORLANIENĖS pasakojimą užrašė Vytautas SABALIAUSKAS

Ryga

K.Naumiestis neužmiršo kankinių

Kudirkos Naumiesčio centre greta bažnyčios esančiam pastate pokario metais buvo įsikūręs stribynas. Jame, kaip ir kitose panašiose įstaigose, buvo kankinami žmonės, o kieme pametami nužudytųjų kūnai. Šį rudenį Šakių savivaldybės pastangomis prie buvusio stribyno ir tuo pačiu - greta bažnyčios pastatytas paminklas su tokiais užrašais:

1995. Tebus pašlovinti nenusilenkę prieš netiesą. Vysk.M.Reinys

Gretimame kieme buvo išniekinti žuvę už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę kovotojai: Jonas Bendoraitis-Staršina 1922-1947 05 25, Vladas Kėvelaitis-Tūzas 1922-1947 05 25, Bronius Matijošaitis-Startas 1925-1947 05 25, Antanas Vizgirda-Kapsas 1918-1947 ruduo, Jonas Stankus-Dobilas 1919-1947 ruduo, Vytautas Plaušinaitis-Vitkus 1922-1947 ruduo, Justinas Knezevičius 1947 03 nužudytas tardant, Silvestras Sederevičius.

Paminklo autoriai: architektas Kubilius ir V.Cikana. Paminklą pašventino ir šv.Mišias aukojo mons.A.Svarinskas. Jis sakė: "Kad sukurtume naują klestinčią Lietuvą, reikia gerų pavyzdžių. Reikėtų ateinančioms kartoms palikti geresnį gyvenimą, o mes paliksim skolų išmokėjimą. Rusijoje postringaujama apie naują Pabaltijo okupaciją, o mes svajojame apie kolchozinius laikus. Argi katalikai galėjo išrinkti Dievo priešus į valdžią? Balsavome pagal sąžinę, tik ta sąžinė sužalota. Tebegyvenam pragare, kuris buvo sukurtas vietoj žadėto rojaus..." Monsinjoras pakvietė žmones, einančius į bažnyčią, kiekvieną kartą pasimelsti prie šio paminklo ar bent praeinant nusiimti kepurę.

Tą patį kvietimą pakartojo K.Naumiesčio seniūnė R.Mačiulaitienė. Kalbėjo Šakių meras V.Damušis, buvę politiniai kaliniai G.Almonaitis, A.Plikaitis. Ypač emocingai kalbėjo politinis kalinys J.Dailidė: "Normaliose šalyse buvę pasipriešinimo kovotojai ypač gerbiami. Lietuvos partizanams pagarbą pajusdavo net prieš juos kovoję kareiviai iš Rusijos, o Lietuvos valdžioje - buki asmenys, kurie užmiršta mūsų didvyrius, nori sunaikinti mūsų istorinę atmintį. Sužaloti žmonės, sovietinės santvarkos išmokyti egoizmo, veržiasi į valdžią. Net per dešiniųjų partijas smelkiasi. Neleiskime budeliams triumfuoti. Tie, kurie išlikome gyvi, turime eiti galvas iškėlę!"

Visų minėjimo dalyvių, o ypač J.Dailidės, susižavėjimą sukėlė K.Naumiesčio vidurinės mokyklos pedagogų ir moksleivių muzikinė-literatūrinė kompozicija (ruošė literatūros mokytoja Undraitienė). Kultūros namų salė vos sutalpino žiūrovus.

Seimo narys A.Endriukaitis susirinkusiems kalbėjo apie Lietuvos partizaninio judėjimo teisinę pusę: "Lietuvos partizanų vadų deklaraciją pasiūlėm paskelbti "Valstybės žiniose", bet LDDP tam nepritarė. Seimas netgi nesugeba paskelbti šito dokumento! Štai kokia šiandien Lietuva! Koks nusiteikimas! Koks priešiškumas!"

"LDDP ruošia projektą, kad šaulių sąjungos eilėse galėsią būti tik žmonės, vyresni nei 27 metų. Tai pasityčiojimas! Juk Šaulių sąjunga - ne pensininkų draugija. Ji kuriama ginti tėvynę."

"Likusieji komunistai velka tą pačią blogio uodegą Lietuvoje. Norėčiau pabrėžti seną Lietuvos išdavystės sėklą, kuri išsakoma Lietuvos komunistų nuomonėse. Mane vadina "voratinklio autoriumi". Už tai, kad stengiausi "voratinklį" išvilkti į šviesą. Kai kam patiktų, kad užslaptintume viską: kas V.Kudirką skundė caro valdžiai, kas su gestapu bendradarbiavo, kas enkavedistams žmones skundinėjo! Išlikusieji komunistai vykdo tą pačią Sniečkaus-Griškevičiaus politiką".

"Landsbergiui, Vagnoriui galima išsakyti dešimtis priekaištų, bet niekas nepasakys, kad jie vogė! O štai turim ištisą vagių partiją!"

"Čečėnija - tai ne tik skriaudžiama tauta. Tai - Pabaltijo Pietų frontas. Gruodžio 11-oji įsiveržimo į Čečėniją metinės. Žinom didžiarusiško imperializmo "kraujo karštį". Jokios Vakarų šalys nesiruošia mūsų ginti, o sudorojęs Čečėniją, jie gali vėl atbrazdėti čia. Ruošiam tarptautinę laiškų rašymo akciją Čečėnijai ginti. Laiškai bus rašomi Europos Tarybai, Europos Sąjungai ir t.t. Nes Rusija daro tai, ką nori ir kaip nori. Bet Butrosas Galis nurodė, kad jo vadovaujamoje organizacijoje (SNO) nebūtų kalbama pie Čečėniją, nes Butrosas Galis nori būti pakartotinai išrinktas SNO vadovu, o be Rusijos pritarimo sunku tikėtis vėl būti išrinktu.

Aleksandras JAKUBONIS

Lietuvos Respublikos įstatymas

Dėl Lietuvos respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo tvarkos

1 straipsnis. Asmenys pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 1 straipsnio pirmosios dalies 1, 2 ir 4 punktus prašymus gauti Lietuvos Respublikos piliečio pasą, 17 straipsnio pirmąją dalį prašymus išduoti Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimą patvirtinančius dokumentus paduoda Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms ar konsulinėms įstaigoms užsienyje arba Pasaulio lietuvių bendruomenės kraštų bendruomenių valdybų pirmininkams, kurie gali patvirtinti asmens prašymą ir prie prašymo pridėtus dokumentus. Šie patvirtinti dokumentai gali būti pateikti ir naudojami sprendžiant pilietybės klausimą.

Lietuvos Respublikos teritorijoje rasti ar gyvenantys vaikai, kurių tėvai nežinomi arba mirę ir kurie globojami globos ir rūpybos įstaigose arba giminaičių, prilyginami Lietuvos Respublikos Pilietybės įstatymo 11 straipsnyje nurodytiems vaikams.

Repatrijavimu laikomas išvykimas į etninę tėvynę arba apsigyvenimas etninėje tėvynėje.

2 straipsnis. Užsienio valstybės pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris kreipėsi dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo pagal Lietuvos Respublikos Pilietybės įstatymo 12 straipsnį ar 14 straipsnio pirmąją dalį, pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad jis teisėtai atvyko ir nuolat gyvena Pilietybės įstatyme nurodytą laikotarpį bei kitus dokumentus, patvirtinančius, jog yra įvykdyti Pilietybės įstatyme numatyti reikalavimai.

3 straipsnis. Asmeniui, kuriam buvo nepagrįstai ar neteisėtai išduoti Lietuvos Respublikos pilietybės dokumentai, Lietuvos Respublikos piliečio pasas negali būti išduotas, kol jo pilietybės klausimas nebus išspręstas pagal Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą.

Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimu, pažymėjimu apie apsisprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės pripažinimas negaliojančiais sukelia pasekmes tik pilietybės dokumentų atžvilgiu.

Neteisėtai ar nepagrįstai išduotus Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimus apie apsisprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ar Lietuvos Respublikos piliečio pasus paima Vidaus reikalų ministerijos migracijos tarnybos.

Asmenys, kuriems buvo neteisėtai ar nepagrįstai išduoti Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimai, pažymėjimai apie apsisprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ar Lietuvos Respublikos piliečio pasai, privalo atiduoti šiuos dokumentus Vidaus reikalų ministerijos migracijos tarnyboms.

4 straipsnis. Nustačius, kad asmeniui Lietuvos Respublikos piliečio pasas išduotas iki 1993m. gruodžio 31d. neteisėtai ar nepagrįstai ne dėl jo kaltės, toks asmuo yra Lietuvos Respublikos pilietis, jeigu jis šio įstatymo įsigaliojimo dieną yra nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas ir jo Lietuvos Respublikos piliečio pasas iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos nėra pripažintas negaliojančiu. Klausimą dėl to, ar nurodytiems asmenims Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantys dokumentai buvo išduoti nesant jų kaltės ir asmenys iki šiame straipsnyje nurodyto termino nuolat gyveno ir tebegyvena Lietuvoje, ir jų pasas nėra pripažintas negaliojančiu, sprendžia Migracijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos pagal Pilietybės reikalų komisijos rekomendacinio pobūdžio išvadas.

Šis straipsnis netaikomas asmenims, kurie Lietuvos Respublikos pasą gavo apgaulės būdu.

5 straipsnis. Asmenims, nurodytiems Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 1 straipsnio pirmosios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktuose, kurie nepasirašė Pasižadėjimo, numatyto gaunant Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimą ar Pažymėjimą apie apsisprendimą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės, Lietuvos Respublikos piliečio pasas ar kitoks pilietybės dokumentas išduodamas tik tada, kai jie pasirašo tokį Pasižadėjimą.

Vidaus reikalų ministerijos pasų tarnybos, išduodamos pilietybės dokumentus šiems asmenims, privalo pareikalauti ir patikrinti dokumentus, įrodančius, jog asmenys atitinka Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 1 straipsnio pirmosios dalies 1, 2, 3 ir 4 punktų sąlygas.

6 straipsnis. Lietuvos Respublikos kompetentingu organu, išduodančiu leidimą stoti kitos valstybės karinėn tarnybon ar pareigūnų valstybinėn tarnybon, yra Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą

Respublikos Prezidentas

Ką radome sugrįžę?

Net sovietinėje enciklopedijoje rašoma, kad ypač daug vienkiemių, pavyzdinių ūkių pastatyta 1919-1939 metais. Raudonųjų okupacija nušlavė nuo žemės paviršiaus gražiausius ūkius - pastatus, sodus. 1980m. jau buvo sunaikinta 105000 sodybų. Nė vienoje sovietinėje respublikoje tokio prievartavimo nebuvo - tik Lietuvoje. Lietuvos komunistai labai norėjo įsiteikti okupantų valdžiai. Po viso to prezidentas dar drįsta sakyti, kad jo partija buvo tylioje rezistencijoje. Ar ta tylioji rezistencija - tai viensėdžių draskymas, paminklų naikinimas?

Štai ką radome grįžę

Nesunku įsivaizduoti, kaip dabar būtų lengva ūkininkams kurtis, jei būtų nenukelti ūkiai. 1970m. jau buvo uždrausta net remontuoti savo sodybas. Sugriovę ūkius, suvarę į "posiolkus", okupanto pakalikai manė, kad jau niekada neatsikurs ūkiai.

Net ir dabar nemaža valdžios vyrų, tvirtinančių apie kolūkių rojų ir trukdančių grąžinti žemę. Daugiausia sunaikinta ūkių, kai Žemdirbystės institutui vadovavo A.Budvytis, o komunistų partijai A.Brazauskas.

Mano tėvas, buvęs savanoris, gavo žemės dabartiniame Molėtų raj., o gauti kompensaciją ar atsiimti tą žemę vis negaliu.

Mano šeima buvo ištremta į Igarką. Aš buvau lagery Norilske. Kai grįžome su broliu iš tremties, radome sodybą tokią, kokią matote nuotraukoje. Apleistas namas aptvertas rusiška tvora, name gyveno vietinių rusų šeima, mums ten vietos nebuvo. Daug matęs tėvų namas, 1944m. užpultas lenkų Armijos krajovos, nesudegė, per karą išliko, o "išvaduotojai" jį visai sunaikino, dabar čia plynas laukas.

"Valdančioji" ir jos papūgos, kurias LDDP maitina, porina, kad Lietuvos ūkį sugriovė pirmieji po atkurtos nepriklausomybės vadovai. Melas, draugai! Tai jūs pradėjote ūkius griauti dar 1945-aisiais.

Gediminas KATINAS

Pavėluotas nekrologas

1940-1953 metai - tragiškiausi mūsų tautos istorijoje. Muravjovo koriko ir kitų carinių budelių žiaurumas nublanksta prieš enkavedistų žvėriškumą.

Galbūt ir pavėluotai, bet noriu tarti kelis žodžius apie savo brolį partizaną Joną Abramavičių. Jam žuvus, dažnai jį sapnuodavau. Mūsų tėvas buvo geras stalius-statybininkas, bet sūnui žuvus, metė visus darbus, užsidarė ir vis kartodavo: "Nebėra mano Jonelio...nebėra...kas mus apgins..." Iš namų visi pabėgome. Tik slapta, gerai apsižvalgę, lyg vagys, pareidavome, nes namuose buvo motina. Mamą sūnui žuvus, neteko regėjimo, gulėjo prikaustyta prie lovos. Stribai jos nelietė. Sesuo Domicelė buvo mokytoja. Broliui žuvus, Birštono saugume gumine šlanga buvo mušama per galvą, kad išduotų būrio vadą Spyruoklį. Nuo mušimo susirgo smegenų liga ir be laiko nukeliavo į kapus.

Pas mus dažnai ateidavo mūsų dėdės broliai partizanai Kučinskai - Spyruoklis, Tyla, Gegutis. Jonas rašydavo mašinėle. Jie keturi sudarė būrio branduolį. Aš buvau jų ryšininkė. Jų buvimo vietą sužinojo išdavikas. Brolis žuvo pirmas - 1945m. gegužės 8d. Dėdės Kučinskai perėjo į Vaidoto būrį, veikusį Balbieriškio apylinkėse. Žuvo ir jie.

Sunkiai sužeistą brolį stribai paliko pamiškėje ir nuėjo ieškoti transporto. Mes jį tiesiog išvogėme jiems iš po nosies. Su svetimu pasu nuvežėme į ligoninę. Bet saugumas sužinojo. Sibire žuvo ir pasą davęs žmogus.

Ligoninės darbuotojų padedama, buvau priėjusi prie jo lovos, nors stovėjo ir sargyba. Brolis mane pažino. "Jaunyste mano, tu pražuvai..."- su šiais žodžiais Jonas užgeso... Kur saugumas jį užkasė - nežinome.

Bronės Abramavičiūtės-Sydaravičienės pasakojimą užrašė Vytautas Tamašauskas

Prienų raj., Balbieriškis

Kančių ir vilties kryžkelė

Tarp Utenos ir Tauragnų, ties Alių k. esanti kryžkelė dar vadinama Kančių Kryžkele. Sadistiški ir žiaurūs buvo Tauragnų stribai. Prikankinę iki soties Tauragnuose, suimtuosius varydavo pėsčius į Uteną (apie 20 km.). Šioje kryžkelėje sustodavo pailsėti. Žinoma, ilsėdavosi tik stribai. Sunku ir apsakyti, kiek skausmo ir žmonių ašarų pokario metais sugėrė ši kryžkelė. Apšlakstyta ji ir rusų tautybės Lietuvos partizano krauju. Gimė ir užaugo jis Gojaus k., bendravo su broliais Petravičiais. Vėliau pasirinko partizano kelią. Žuvus Petravičiams, perėjo į Girinio kuopą. Gyventojai vadino jį Tėvuku, o jis pasirinko slapyvardį Kietis.

Paminklas L.Kostinui-Kiečiui jo žuvimo vietoje Alių k.

Kryžkelėje stovėjo namelis, į kurį jis dažnai užsukdavo. Užėjo ir ankstyvą 1947m. žiemos rytmetį pasišildyti. Pasidžiovęs pirštines, užlipo ant aukšto pailsėti. Stribai, jį pastebėję, puolė į trobą. Visur apieškoję, lipo ant aukšto. Kietis šovė į stribą, o pats pro langelį iššoko ir pasileido bėgti. Bet čia jį pasivijo stribų kulkos ir partizanas žuvo. Jo palaikus nuvežė į Uteną.

Ši kryžkelė yra ir Vilties kryžkelė. Netoli vieškelio prie jos buvo ryšininkių Nomedos ir Neužmirštuolės namas. Jų globa žadino viltį išlikti.

Laikas nuneša užmarštin daug ką. Tik prasidėjus atgimimui, ryšininkės Neužmirštuolės ir paminklų dirbėjo Vytauto Giedraičio rūpesčiu šioje Kančių ir Vilties kryžkelėje išdygo puikus paminklas. Tik dabar visi sužinojo čia žuvusio partizano vardą ir pavardę - Leontijus Kostinas.

Nežinia, kur ilsisi jo palaikai, bet visi žino, kad čia užgeso jo gyvybė. Amžina garbė ir atminimas partizanui, kokios tautybės jis bebūtų, savo gyvybe sumokėjusiam už Lietuvos laisvę.

Alfonsas DAUNYS

TREMTINYS
Vyr. redaktorius Romualdas Jurelionis
1995m.lapkričio 24d. Nr. 44(185). SL289.
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, tel. 209530
koresp.: *Edmundas Simanaitis*
lit. red.: *Danutė Bartulienė, Faustė Pilipaitienė*
korekt.: *Audronė Kaminskienė*
tech.red.: *Vesta Milerienė*
Kaina 70ct

Maketavo *Kazimieras Žemaitis.* Spausdino valst. "Aušros" spaustuvė, Vytauto pr.25, Kaunas. Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 4000. Užs. Nr.5233

"Tremtinio" laikraštyje dažniausiai spausdinamos archyvinės nuotraukos, todėl spaustuvei dėl jų kokybės pretenzijų neturime. Rankraščiai negrąžinami. Autoriaus nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.